

Tripad-Vibhuti-MahanArayana Upanishad

——
త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణోపనిషత్

——
Document Information

Text title : TripadvibhuMahanarayana Upanishad

File name : tripadvibhu.itx

Category : upanishhat, svara

Location : doc_upanishhat

Author : Vedic tradition

Transliterated by : Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi

Description-comments : 52 / 108; Atharva Veda - Vaishnava upanishad

Latest update : May 09, 2000, November 9, 2014

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

November 22, 2022

sanskritdocuments.org

త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణోపనిషత్

యత్రాపహ్నవతాం యాతి స్వావిద్యాపదవిభ్రమః ।

తత్త్రిపాన్నారాయణాఖ్యం స్వమాత్రమవశిష్యతే ॥

ఓం భద్రం కర్ణభిః శ్రుణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।

స్థిరైరజ్ఞస్తుష్టువాఽసస్తనూభిర్యశేమ దేవహితం యదాయుః ॥

అథ పరమతత్త్వరహస్యం జిజ్ఞాసుః పరమేష్ఠీ దేవమానేన

సహస్రసంవత్సరం తపశ్చచార । సహస్రవర్షైః తీతేఽత్యుగ్రతీవ్రతపసా

ప్రసన్నం భగవన్తం మహావిష్ణుం బ్రహ్మ పరిపృచ్ఛతి

భగవన్ పరమతత్త్వరహస్యం మే బ్రూహీతి । పరమతత్త్వరహస్యవక్తా

త్వమేవ నాన్యః కశ్చిదస్తి తత్కథమితి । తదేవోచ్యతే । త్వమేవ సర్వజ్ఞః ।

త్వమేవ సర్వశక్తిః । త్వమేవ సర్వాధారః । త్వమేవ సర్వస్వరూపః ।

త్వమేవ సర్వేశ్వరః । త్వమేవ సర్వప్రవర్తకః । త్వమేవ సర్వపాలకః ।

త్వమేవ సర్వనివర్తకః । త్వమేవ సదసదాత్మకః । త్వమేవ సదసద్విలక్షణః ।

త్వమేవాన్తర్లపిర్యాపకః । త్వమేవాతీసూక్ష్మతరః । త్వమేవాతీమహతో మహియాన్ ।

త్వమేవ సర్వమూలావిద్యానివర్తకః । త్వమేవావిద్యావిహారః ।

త్వమేవావిద్యాధారకః । త్వమేవ విద్యావేద్యః । త్వమేవ విద్యాస్వరూపః ।

త్వమేవ విద్యాతీతః । త్వమేవ సర్వకారణహేతుః । త్వమేవ సర్వకారణసమష్టిః ।

త్వమేవ సర్వకారణవ్యష్టిః । త్వమేవాఖణ్డానన్ధః । త్వమేవ పరిపూర్ణానన్ధః ।

త్వమేవ నిరతిశయానన్ధః । త్వమేవ తురీయతురీయః । త్వమేవ తురీయాతీతః ।

త్వమేవ అనన్తోపనిషద్విమృగ్యః । త్వమేవాఖిలశాస్త్రైర్విమృగ్యః ।

త్వమేవ బ్రహ్మశానపురన్ద్రపురోగమైరఖిలామరైరఖిలాగమైర్విమృగ్యః ।

త్వమేవ సర్వముముక్షుభిర్విమృగ్యః । త్వమేవామృతమయైర్విమృగ్యః ।

త్వమేవామృతమయస్త్యమేవామృతమయస్త్యమేవామృతమయః । త్వమేవ సర్వం

త్వమేవ సర్వం త్వమేవ సర్వమ్ । త్వమేవ మోక్షస్త్యమేవ మోక్షదస్త్యమేవాఖిలమోక్షసాధనమ్

।

న కింఞ్చిదస్తి త్వద్యవ్యతిరిక్తమ్ । త్వద్యవ్యతిరిక్తం యత్కించిత్ప్రతీయతే తత్సర్వం

బాధితమితి నిశ్చయమ్ | తస్మాత్త్వమేవ వక్తా త్వమేవగురుస్త్యమేవ పితా
త్వమేవ సర్వనియంతా త్వమేవ సర్వం త్వమేవ సదా ధ్యేయ ఇతి సునిశ్చితః |
పరమతత్త్వజ్ఞస్తమువాచ మహావిష్ణురతిప్రసన్నో భూత్వా సాధుసాధ్యితి
సాధుప్రశంసాపూర్వం సర్వం పరమతత్త్వరహస్యం తే కథయామి |
సావధానేన శ్రుణు |

బ్రహ్మన్ దేవదర్శిత్యాఖ్యాభర్వణశాఖాయాం

పరమతత్త్వరహస్యాఖ్యాభర్వణమహానారాయణోపనిషది గురుశిష్యసంవాదః
పురాతనః ప్రసిద్ధతయా జాగర్తి |

పురా తత్స్వరూపజ్ఞానేన మహాన్తః సర్వం బ్రహ్మభావం గతాః | యస్య శ్రవణేన
సర్వబంధః ప్రవినశ్యన్తి | యస్య జ్ఞానేన సర్వరహస్యం విదితం భవతి |

తత్స్వరూపం కథమితి | శాన్తో దాన్తోఽతివిరక్తః సుశుద్ధో గురుభక్తస్తపోనిష్ఠః

శిష్యో బ్రహ్మానిష్ఠం గురుమాసాద్య ప్రదక్షిణపూర్వకం దణ్డవత్ప్రణమ్య

ప్రాజ్ఞులిర్భూత్వా వినయేనోపసంగమ్య భగవన్ గురో మే పరమతత్త్వరహస్యం

వివిచ్య వక్తవ్యమితి | అత్యాదరపూర్వకమితి హర్షేణ శిష్యం బహుకృత్య గురుర్వదతి |

పరమతత్త్వరహస్యోపనిషత్క్రమః కథ్యతే సవాధానేన శ్రూయతామ్ | కథం బ్రహ్మ |

కాలత్రయాబాధితం బ్రహ్మ | సర్వకాలాబాధితం

బ్రహ్మ | సగుణనిర్గుణస్వరూపం బ్రహ్మ | ఆదిమధ్యాంతశూన్యం బ్రహ్మ |

సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ | మాయాతీతం గుణాతీతం బ్రహ్మ |

అనన్తమప్రమేయాఖణ్డపరిపూర్ణం బ్రహ్మ |

అద్వితీయపరమానన్దశుద్ధబుద్ధముక్తసత్యస్వరూపవ్యాపకాభిన్నాపరిచ్ఛిన్నం బ్రహ్మ |

సచ్ఛిదానన్దస్వప్రకాశం బ్రహ్మ | మనోవాచామగోచరం బ్రహ్మ |

అమితవేదాన్తవేద్యం బ్రహ్మ | దేశతః కాలతో వస్తుతః పరిచ్ఛేదరహితం బ్రహ్మ |

సర్వపరిపూర్ణం బ్రహ్మ తురీయం నిరాకారమేకం బ్రహ్మ | అద్వైతమనిర్వాచ్యం

బ్రహ్మ | ప్రణవాత్మకం బ్రహ్మ | ప్రణవాత్మకత్వేనోక్తం బ్రహ్మ |

ప్రణవాద్యఖిలమన్త్రాత్మకం బ్రహ్మ | పాదచతుష్టయాత్మకం బ్రహ్మ |

కిం తత్పాదచతుష్టయం బ్రహ్మ భవతి | అవిద్యాపాదః

సువిద్యాపాదశ్చానన్దపాదస్తురీయపాదస్తురీయ ఇతి |

తురీయపాదస్తురీయతురీయం తురీయాతీతం చ | కథం పాదచతుష్టయస్య

భేదః | అవిద్యాపదః ప్రథమః పాదో విద్యాపాదో ద్వితీయః

ఆనన్దపాదస్తుతీయస్తురీయపాదస్తురీయ ఇతి | మూలావిద్యా ప్రథమపాదే

నాన్యత్ర | విద్యానన్దతురీయాంశాః సర్వేషు పాదేషు వ్యాప్య తిష్ఠన్తి |

ఏవం తర్హి విద్యాదీనాం భేదః కథమితి | తత్తత్ప్రాధాన్యేన
 తత్తద్వ్యపదేశః | వస్తుతస్త్వభేద ఏవ | తత్రాధస్తనమేకం
 పాదమవిద్యాశబలం భవతి | ఉపరితనపాదత్రయం
 శుద్ధబోధానన్దలక్షణమమృతం భవతి |
 తచ్చానిర్వాచ్యమనిర్దేశ్యమఖణ్ణానన్దైకరసాత్మకం భవతి |
 తత్ర మధ్యమపాదమధ్యప్రదేశేఽమితతేజఃప్రవాహాకారతయా
 నిత్యవైకుణ్ఠం విభాతి |
 తచ్చ నిరతిశయానన్దాఖణ్ణబ్రహ్మానన్దనిజమూర్త్యాకారేణ జ్వలతి |
 అపరిచ్ఛిన్నమణ్ణలాని యథా దృశ్యన్తే
 తద్వదఖణ్ణానన్దామితవైష్ణవదివ్యతేజోరాశ్యన్తర్గతవిలసన్మహావిష్ణోః
 పరమం పదం విరాజతే | దుగ్ధోదధిమధ్యస్థితామృతామృతకలశవద్యైష్ణవం
 ధామ పరమం సందృశ్యతే |
 సుదర్శనదివ్యతేజోఽన్తర్గతః సుదర్శనపురుషో యథా సూర్యమణ్ణలాన్తర్గతః
 సూర్యనారాయణోఽమితాపరిచ్ఛిన్నాద్వైతపరమానన్దలక్షణతేజోరాశ్యన్తర్గత
 ఆదినారాయణస్తథా సందృశ్యతే | స ఏవ తురీయం బ్రహ్మ
 స ఏవ తురీయాతీతః స ఏవ విష్ణుః స ఏవ సమస్తబ్రహ్మవాచకవాచ్యః
 స ఏవ పరంజ్యోతిః స ఏవ మాయాతీతః స ఏవ గుణాతీతః స ఏవ కాలాతీతః
 స ఏవ అఖిలకర్మాతీతః స ఏవ సత్యోపాధిరహితః స ఏవ పరమేశ్వరః
 స ఏవ చిరన్తనః పురుషః ప్రణవాద్యఖిలమస్త్రవాచకవాచ్య
 ఆద్యస్తశూన్య ఆదిదేశకాలవస్తుతురీయసంజ్ఞానిత్యపరిపూర్ణః
 పూర్ణః సత్యసంకల్ప ఆత్మారామః కాలత్రయాబాధితనిజస్వరూపః
 స్వయంజ్యోతిః స్వయంమృతకాశమయః స్వసమానాధికరణశూన్యః
 స్వసమానాధికశూన్యో న దివారాత్రివిభాగో న సంవత్సరాదికాలవిభాగః
 స్వానన్దమయానన్తాచిన్త్యవిభవ ఆత్మాన్తరాత్మా పరమాత్మా
 జ్ఞానాత్మా తురీయాత్మేత్యాదివాచకవాచ్యోఽద్వైతపరమానన్దో
 విభుర్నిత్యో నిష్కలజ్కో నిర్వికల్పో నిరజ్ఞానో నిరాఖ్యాతః శుద్ధో దేవ
 ఏకో నారాయణో న ద్వితీయోఽస్తి కశ్చిదితి య ఏవం వేద స పురుషస్తదీయోపాసనయా
 తస్య సాయుజ్యమేతీత్యసంశయమిత్యుపనిషత్ ||

ఇత్యాధర్వణమహానారాయణోపనిషది పాదచతుష్టయస్వరూపనిరూపణం
 నామ ప్రథమోఽధ్యాయః || ౧ ||

అథేతి హోవాచ వ్చాత్రో గురుం భగవన్తమ్ |

భగవన్వైకుణ్ఠస్య నారాయణస్య చ నిత్యత్వముక్త్యమ్ |
 స ఏవ తురీయమిత్సుక్తమేవ | వైకుణ్ఠః సాకారో నారాయణః సాకారశ్చ |
 తురీయం తు నిరాకారమ్ | సాకారః సావయవో నిరవయవం నిరాకారమ్ |
 తస్మాత్సాకారమనిత్యం నిత్యం నిరాకారమితి శ్రుతేః |
 యద్యత్సావయవం తత్తదనిత్యమిత్యనుమానాచ్ఛేతి ప్రత్యక్షేణ
 దృష్టత్వాచ్చ | అతస్తయోరనిత్యత్వమేవ వక్తుముచితం భవతి |
 కథముక్తం నిత్యత్వమితి | తురీయమక్షరమితి శ్రుతేః |
 తురీయస్య నిత్యత్వం ప్రసిద్ధమ్ | నిత్యత్వానిత్యత్వే పరస్పరవిరుద్ధధర్మౌ |
 తయోరేకస్మిన్బ్రహ్మణ్యత్వస్తవిరుద్ధం భవతి | తస్మాద్వైకుణ్ఠస్య చ నారాయణస్య
 చ నిత్యత్వమేవ వక్తుముచితం భవతి | సత్యమేవ భవతితి దేశికం పరిహరతి |
 సాకారస్తు ద్వివిధః | సోపాధికో నిరుపాధికశ్చ | తత్ర సోపాధికః సాకారః కథమితి
 | ఆవిద్యకమఖిలకార్యకరణజామవిద్యాపాద ఏవ నాన్యత్ర | తస్మాత్సమస్తావిద్యోపాధిః
 సాకారః సావయవ ఏవ | సావయవత్వాదవశ్యమనిత్యం భవత్వేవ | సోపాధికసాకారో
 వర్జితః | తర్హి నిరుపాధిక సాకారః కథమితి | నిరుపాధికసాకారస్త్రివిధః |
 బ్రహ్మవిద్యాసాకారశ్చానన్దసాకార ఉభయాత్మకసాకారశ్చేతి |
 త్రివిధసాకారోఽపి పునర్ద్వివిధో భవతి | నిత్యసాకారో ముక్తసాకారశ్చేతి |
 నిత్యసాకారస్తాద్వ్యస్తశూన్యః శాశ్వతః | ఉపాసనయా యే ముక్తిం
 గతాస్తేషాం సాకారో ముక్తసాకారః | తస్యాఖణ్ణజ్ఞానేనావిర్భావో
 భవతి | సోఽపి శాశ్వతః | ముక్తసాకారస్తైచ్చిక ఇతి | అన్యే వదన్తి
 శాశ్వతత్వం కథమితి | అద్వైతాఖణ్ణపరిపూర్ణనిరతిశయపరమానన్ద-
 శుద్ధబుద్ధముక్తసత్కాత్మకబ్రహ్మ చైతన్యసాకారత్వాత్
 నిరుపాధికసాకారస్య నిత్యత్వం సిద్ధమేవ | తస్మాదేవ నిరుపాధికసాకారస్య
 నిరవయవత్వాత్సాధికమపి దూరతో నిరన్తమేవ | నిరవయవం బ్రహ్మచైతన్యమితి
 సర్వోపనిషత్సు సర్వశాస్త్రసిద్ధాన్తేషు శ్రూయతే | అథ చ
 విద్యానన్దతురీయాణామభేద ఏవ శ్రూయతే | సర్వత్ర విద్యాదిసాకారభేదః
 కథమితి | సత్యమేవోక్తమితి దేశికః పరిహరతి | విద్యాప్రాధాన్యేన విద్యాసాకారః
 ఆనన్దప్రాధాన్యేనానన్దసాకారః ఉభయప్రాధాన్యేనోభయాత్మకసాకారశ్చేతి |
 ప్రాధాన్యేనాత్ర భేద ఏవ | స భేదో వస్తుతస్త్వభేద ఏవ |
 భగవన్నఖణ్ణాద్వైతపరమానన్దలక్షణపరబ్రహ్మణః సాకారనిరాకారౌ
 విరుద్ధధర్మౌ | విరుద్ధోభయాత్మకత్వం కథమితి | సత్యమేవేతి గురుః పరిహరతి |

యథా సర్వగతస్య నిరాకారస్య మహావాయోశ్చ తదాత్మకస్య త్వక్వతిత్యేన
 ప్రసిద్ధస్య సాకారస్య మహావాయుదేవస్య చాభేద ఏవ శ్రూయతే సర్వత్ర ।
 యథా పృథీవ్యాదీనాం వ్యాపకశరీరాణాం దేవవిశేషణాం చ
 తద్విలక్షణతదభిన్నవ్యాపకా పరిచ్ఛిన్నా నిజమూర్త్యాకారదేవతాః
 శ్రూయంతే సర్వత్ర తద్వత్పరబ్రహ్మణః సర్వాత్మకస్య సాకారనిరాకారభేదవిరోధో
 నాస్త్యేవ వివిధవిచిత్రానస్తశక్తేః పరబ్రహ్మణః
 స్వరూపజ్ఞానేనవిరోధో న విద్యతే ।
 తదభావే సత్యనన్దవిరోధో భవతి । అథ చ
 రామకృష్ణాద్యవతారేష్వద్వైతపరమానన్దలక్షణపరబ్రహ్మణః
 పరమతత్త్వపరమవిభవానుసన్ధానం స్వీయత్యేన శ్రూయతే సర్వత్ర ।
 సర్వపరిపూర్ణస్వాద్వైతపరమానన్దలక్షణపరబ్రహ్మణస్తు కిం
 వక్తవ్యమ్ । అన్యథా సర్వపరిపూర్ణస్య పరబ్రహ్మణః పరమార్థతః
 సాకారం వినా కేవల నిరాకారత్వం యద్యభిమతం తర్హి కేవలనిరాకారస్య
 గగనస్యేవ పరబ్రహ్మణోఽపి జడత్వమాపద్యేత । తస్మాత్పరబ్రహ్మణః
 పరమార్థతః సాకారనిరాకారౌ స్వభావసిద్ధౌ ।
 తథావిధస్వాద్వైతపరమానన్దలక్షణస్యాదీనారాయణస్యోన్మేషనిమేషాభ్యాం
 మూలావిద్యోదయస్థితిలయా జాయంతే ।
 కదాచిదాత్మారామస్యాఖిలపరిపూర్ణస్యాదీనారాయణస్య
 స్వేచ్ఛానుసారేణోన్మేషో భవతి । అవ్యక్తాన్మూలావిర్భావో
 మూలావిద్యావిర్భావశ్చ ।
 తస్మాదేవ సచ్చబ్దవాచ్యం బ్రహ్మోవిద్యాశబలం భవతి । తతో మహత్ ।
 మహతోఽహంకారః । అహంకారాత్పంచుతన్మాత్రాణి । పంచుతన్మాత్రేభ్యః
 పంచుమహాభూతాని । పంచుమహాభూతేభ్యో
 బ్రహ్మైకపాదవ్యాప్తమేకమవిద్యాణ్డం
 జాయతే । తత్ర తత్త్వతో గుణాతితశుద్ధసత్త్వమయో
 లీలాగృహీతనిరతిశయానన్దలక్షణో
 మాయోపాధికో నారాయణ ఆసీత్ । స ఏవ నిత్యపరిపూర్ణః
 పాదవిభూతివైకుణ్ఠనారాయణః ।
 స చానన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డానాముదయస్థితిలయాద్యఖిలకార్యకారణజాల-
 పరమకారణకారణభూతో మహామాయాతీతస్తురీయః పరమేశ్వరో జయతి ।
 తస్మాత్స్థూలవిరాట్స్వరూపో జాయతే । ససర్వకారణమూలం

విరాట్స్వరూపో భవతి ।
 స చానన్తశీర్షా పురుష అనన్తాక్షిపాణిపాదో భవతి ।
 అనన్తశ్రవణః సర్వమావృత్య తిష్ఠతి । సర్వవ్యాపకో భవతి ।
 సగుణనిర్గుణస్వరూపో భవతి । జ్ఞానబలైశ్వర్యశక్తితేజఃస్వరూపో భవతి ।
 వివిధవిచిత్రానన్తజగదాకారో భవతి ।
 నిరతిశయనిరఙ్కుశసర్వజ్ఞసర్వశక్తీసర్వనియన్తృత్వా-
 ద్యనన్తకల్యాణగుణాకారో భవతి ।
 వాచామగోచరానన్తదివ్యతేజోరాశ్యాకారో
 భవతి । సమస్తావిద్యాణ్ణవ్యాపకో భవతి ।
 స చానన్తమహామాయావిలాసానామధిష్ఠానవిశేష-
 నిరతిశయాద్వైతపరమానన్త-
 లక్షణపరబ్రహ్మవిలాసవిగ్రహో భవతి ।
 ఆస్మైకైకరోమకూపాన్తరేష్వనన్తకోటి-
 బ్రహ్మాణ్ణాని స్థావరాణి చ జాయన్తే । తేష్వణ్ణేషు
 సర్వేష్వైకైకనారాయణావతారో జాయతే । నారాయణాద్ధిరణ్యగరోభ
 జాయతే । నారాయణాదణ్ణవిరాట్స్వరూపో జాయతే ।
 నారాయణాదఖిలలోకస్రష్టృప్రజాపతయో
 జాయన్తే । నారాయణాదేకాదశరుద్రాశ్చ జాయన్తే ।
 నారాయణాదఖిలలోకాశ్చ
 జాయన్తే । నారాయణాదిన్ద్రో జాయతే । నారాయణాత్సర్వేదేవాశ్చ జాయన్తే ।
 నారాయణాద్ధ్వాదశాదిత్యాః సర్వే వసవః సర్వే ఋషయః
 సర్వాణి భూతాని సర్వాణి ఛన్దాసి నారాయణాదేవ సముత్పద్యన్తే ।
 నారాయణాత్ప్రవర్తన్తే । నారాయణే ప్రలీయన్తే । అథ నిత్యోఽక్షరః
 పరమః స్వరాట్ । బ్రహ్మ నారాయణః । శివశ్చ నారాయణః ।
 శక్రశ్చ నారాయణః । దిశశ్చ నారాయణః । విదిశశ్చ
 నారాయణః । కాలశ్చ నారాయణః । కర్మాఖిలం చ నారాయణః ।
 మూర్తామూర్తం చ నారాయణః । కారణాత్మకం సర్వం కార్యాత్మకం
 సకలం నారాయణః । తదుభయవిలక్షణో నారాయణః । పరంజ్యోతిః
 స్వప్రకాశమయో బ్రహ్మానన్తమయో నిత్యో నిర్వికల్పో నిరజ్ఞానో
 నిరాఖ్యాతః శుద్ధో దేవ ఏకో నారాయణో న ద్వితీయోఽస్తి కశ్చిత్ ।
 న స సమానాధిక ఇత్యసంశయం పరమార్థతో య ఏవం వేద ।

సకలబంధాంశ్చిత్తైవ మృత్యుం తీర్త్వా స ముక్తో భవతి స ముక్తో
భవతి | య ఏవం విదిత్వా సదా తముపాస్తే పురుషః స నారాయణో
భవతి స నారాయణో భవతీత్యుపనిషత్ ||

ఇత్యాథర్షణమహానారాయణోపనిషది పరబ్రహ్మణః
సాకారనిరాకారస్వరూపనిరూపణం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః || ౨ ||

అథ ఛాత్రస్తథేతిహోవాచ | భగవన్దేశిక పరమతత్త్వజ్ఞు
సవిలాసమహామూలాఽవిద్యోదయక్రమః కథితః |
తద ప్రపజ్ఞోఽత్పత్తిక్రమః కీదృశో భవతి | విశేషేణ
కథనీయః | తస్య తత్త్వం వేదితుమిచ్ఛామి | తథేత్యుక్త్వా
గురురీత్యువాచ | యథానాదిసర్వప్రపజ్ఞోఽదృశ్యతే |
నిత్యోఽనిత్యో వేతి సంశయ్యేతే | ప్రపజ్ఞోఽపి ద్వివిధః |
విద్యాప్రపజ్ఞుశ్చావిద్యాప్రపజ్ఞుశ్చేచ్ఛతి |
విద్యాప్రపజ్ఞుస్య నిత్యత్వం సిద్ధమేవ నిత్యానన్త-
చిద్విలాసాత్మకత్వాత్ | అథ చ శుద్ధబుద్ధముక్త-
సత్యానన్తస్వరూపత్వాచ్చ | అవిద్యాప్రపజ్ఞుస్య
నిత్యత్వమనిత్యత్వం వా కథమితి | ప్రవాహతో నిత్యత్వం
వదన్తి కేచన | ప్రలయాదికం శ్రూయమాణత్వాదనిత్యత్వం
వదన్త్యనేః | ఉభయం న భవతి | పునః కథమితి |
సంకోచవికాసాత్మకమహామాయావిలాసాత్మక ఏవ
సర్వోఽప్యవిద్యాప్రపజ్ఞుః | పరమార్థతో న కించిదస్తి
క్షణశూన్యానాదిమూలాఽవిద్యావిలాసత్వాత్ | తత్కథమితి |
ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ | నేహ నానాస్తి కించన |
తస్మాద్బ్రహ్మవ్యతిరిక్తం సర్వం బాధితమేవ | సత్యమేవ
పరమ్బ్రహ్మ సత్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ |
తతః సవిలాసమూలాఽవిద్యోపసంహారక్రమః కథమితి |
అత్యాదరపూర్వకమతిహార్దేణ దేశిక ఉపదిశతి |
చతుర్యుగసహస్రాణి బ్రహ్మణో దివా భవతి |
తావతా కాలేన పునస్తస్య రాత్రిర్భవతి | ద్వే అహోరాత్రే ఏకం
దినం భవతి | తస్మిన్నేకస్మిన్ద్దినే ఆసత్యలోకాన్తముదయస్థితిలయా
జాయన్తే | పజ్ఞుదశదినాని పక్షో భవతి | పక్షద్వయం మాసో
భవతి | మాసద్వయమృతుర్భవతి | ఋతుత్రయమయనం భవతి |

ఆయనద్వయం వత్సరో భవతి | వత్సరశతం బ్రహ్మమానేన
 బ్రహ్మణః పరమాయుఃప్రమాణమ్ | తావత్కాలస్తస్య స్థితిరుచ్యతే |
 స్థిత్యన్తేఽణ్ణవిరాట్పురుషః స్వాంశం హిరణ్యగర్భమభ్యేతి |
 హిరణ్యగర్భస్య కారణం పరమాత్మానమణ్ణపరిపాలకనారాయణమభ్యేతి |
 పునర్వత్సరశతం తస్య ప్రలయో భవతి | తదా జీవాః సర్వే
 ప్రకృతౌ ప్రలీయన్తే | ప్రలయం సర్వశూన్యం భవతి | తస్య
 బ్రహ్మణః స్థితిప్రలయావాదినారాయణస్యాంశేనావతీర్ణ-
 స్యాణ్ణపరిపాలకస్య మహావిష్టోరహోరాత్రిసంజ్ఞకౌ |
 తే అహోరాత్రే ఏకం దినం భవతి | ఏవం దినపక్షమాస-
 సంవత్సరాదిభేదాచ్చ తదీయమానేన శతకోటివత్సరకాలస్తస్య
 స్థితిరుచ్యతే | స్థిత్యన్తే స్వాంశం మహావిరాట్పురుషమభ్యేతి |
 తతః సావరణం బ్రహ్మాణ్ణం వినాశమేతి | బ్రహ్మాణ్ణావరణం
 వినశ్యతి తద్ధి విష్టోః స్వరూపమ్ | తస్య తావత్ప్రలయో భవతి |
 ప్రలయే సర్వశూన్యం భవతి | అణ్ణపరిపాలకమహావిష్టోః
 స్థితిప్రలయావాదివిరాట్పురుషస్యాహోరాత్రిసంజ్ఞకౌ తే అహోరాత్రే
 ఏకం దినం భవతి | ఏవం దినపక్షమాససంవత్సరాదిభేదాచ్చ
 తదీయమానేన శతకోటివత్సరకాలస్తస్య స్థితిరుచ్యతే | స్థిత్యన్తే
 ఆదివిరాట్పురుషః స్వాంశమాయోపాధికనారాయణమభ్యేతి |
 తస్య విరాట్పురుషస్య యావత్స్థితికాలస్తావత్ప్రలయో భవతి | ప్రలయే
 సర్వశూన్యం భవతి | విరాట్స్థితిప్రలయౌ మూలావిద్యాణ్ణపరిపాలక-
 స్యాదినారాయణస్యాహోరాత్రిసంజ్ఞకౌ | తే అహోరాత్రే ఏకం దినం భవతి |
 ఏవం దినపక్షమాససంవత్సరాదిభేదాచ్చ తదీయమానేన
 శతకోటివత్సరకాలస్తస్య స్థితిరుచ్యతే | స్థిత్యన్తే త్రిపాద్విభూతినారాయణ
 స్యేచ్ఛావశాన్నిమేషో జాయతే | తస్మాన్మూలావిద్యాణ్ణస్య
 సావరణస్య విలయో భవతి | తతః సవిలాసమూలవిద్యా
 సర్వకార్యోపాధిసమన్వితా సదసద్విలక్షణానిర్వాచ్యా
 లక్షణశూన్యావిరాభవతిరోభావాత్మికానాద్యఖిలకారణ-
 కారణానస్తమహామాయావిశేషణవిశేషితా
 పరమసూక్ష్మమూలకారణమవ్యక్తం విశతి | అవ్యక్తం
 విశేద్బ్రహ్మణీ నిరిన్ధనో వైశ్వానరో యథా | తస్మాన్మాయోపాధిక
 ఆదినారాయణస్తథా స్వస్వరూపం భజతి | సర్వే జీవాశ్చ

స్వస్వరూపం భజన్తే । యథా జపాకుసుమసాన్నిధ్యాద్రక్తస్ఫటిక-
ప్రతీతిస్తదభావే శుద్ధస్ఫటికప్రతీతిః । బ్రహ్మణోపి
మాయోపాధివశాత్సగుణపరిచ్ఛిన్నాదిప్రతీతిరుపాధి-
విలయాన్నిర్గుణనిరవయవాదిప్రతీతిరిత్యుపనిషత్ ॥

ఇత్యాథర్వణమహానారాయణోపనిషది
మూలావిద్యాప్రలయస్వరూపణం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ 3 ॥

ఓం తతస్తస్మాన్నిర్విశేషమతినిర్మలం భవతి ।
అవిద్యాపాదమతిశుద్ధం భవతి । శుద్ధబోధానన్ద-
లక్షణకైవల్యం భవతి । బ్రహ్మణః పాదవతుష్టయం
నిర్విశేషం భవతి । అఖణ్డలక్షణాఖణ్డపరిపూర్ణ-
సచ్చిదానన్దస్వప్రకాశం భవతి । అద్వితీయమనీశ్వరం
భవతి । అఖిలకార్యకారణస్వరూపమఖణ్డబిద్ధనానన్ద-
స్వరూపమతిదివ్యమజ్జలాకారం నిరతిశయానన్దతేజోరాశి-
విశేషం సర్వపరిపూర్ణానన్దచిన్మయస్తగ్భాకారం
శుద్ధబోధానన్దవిశేషాకారమనన్దబిద్విలాసవిభూతి-
సమష్ట్యాకారమద్భుతానన్దాశ్చర్యవిభూతివిశేషాకారమనన్ద-
పరిపూర్ణానన్దదివ్యసౌదామినీనివయాకారమ్ ।
ఏవమాకారమద్వితీయాఖణ్డానన్దబ్రహ్మస్వరూపం నిరూపితమ్ ।
అథ ఛాత్రో వదతి ।
భగవన్నాదభేదాదికం కథం కథమద్వైతస్వరూపమితి
నిరూపితమ్ । దేశికః పరిహరతి । విరోధో న విద్యతే బ్రహ్మాద్వితీయమేవ
సత్యమ్ । తథైవోక్తం చ । బ్రహ్మభేదో న కథితో బ్రహ్మవ్యతిరిక్తం
న కించిదస్తి । పాదభేదాదికథనం తు బ్రహ్మస్వరూపకథనమేవ ।
తదేవోచ్యతే । పాదవతుష్టయాత్మకం బ్రహ్మ తత్రైకమవిద్యాపాదమ్ ।
పాదత్రయమమృతం భవతి । శాఖాన్తరోపనిషత్స్వరూపమేవ నిరూపితమ్ ।
తమసన్తు పరం జ్యోతిః పరమానన్దలక్షణమ్ । పాదత్రయాత్మకం బ్రహ్మ
కైవల్యం శాశ్వతం పరమితి । వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమాదిత్యవర్ణం
తమసః పరస్తాత్ । తమేవంవిద్వానమృతైహ భవతి । నాన్యః పన్థా
విద్యతేఽయనాయ । సర్వేషాం జ్యోతిషాం జ్యోతిస్తమసః పరముచ్యతే ।
సర్వస్య ధాతారమచిన్త్యరూపమాదిత్యవర్ణం పరంజ్యోతిస్తమస ఉపరి విభాతి ।
యదేకమవ్యక్తమనన్దరూపం విశ్వం పురాణం తమసః పరస్తాత్ ।

తదేవర్తం తదు సత్యమాపలస్తదేవ సత్యం తదేవ బ్రహ్మ పరమం విశుద్ధం
 కథ్యతే । తమశ్శబ్దేనావిద్యా । పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని ।
 త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః ।
 పాదోఽస్యేహాభవత్పునః । తతో విశ్వజ్ఞో వ్యక్రామత్ ।
 సాశనాఽనశనే అభి ।
 విద్యానన్దతురీయాఖ్యపాదత్రయమమృతం భవతి ।
 అవశిష్టమవిద్యాశ్రయమితి ।
 ఆత్మారామస్యానాదినారాయణస్య కీదృశాఘన్యేషనిమేషౌ తయోః
 స్వరూపం కథమితి । గురుర్వదతి । పరాగ్బృష్టిరున్మేషః ।
 ప్రత్యగ్బృష్టిర్నిమేషః । ప్రత్యగ్బృష్ట్యా స్వస్వరూపచిన్తనమేవ
 నిమేషః । పరాగ్బృష్ట్యా స్వస్వరూపచిన్తనమేవోన్మేషః ।
 యావదున్మేషకాలస్తావన్నిమేషకాలో భవతి । అవిద్యాయాః
 స్థితిరున్మేషకాలే నిమేషకాలే తస్యాః ప్రలయో భవతి । యథా
 ఉన్మేషో జాయతే తథా చిరన్తనాతినూక్షమాననాబలాత్పునరవిద్యాయా
 ఉదయో భవతి । యథాపూర్వమవిద్యాకార్యాణి జాయన్తే ।
 కార్యకారణోపాధిభేదాజ్జీవేశ్వరభేదోఽపి దృశ్యతే ।
 కార్యోపాధిరయం జీవః కారణోపాధిరీశ్వరః । ఈశ్వరస్య మహామాయా
 తదాజ్ఞావశవర్తినీ । తత్సంకల్పానుసారీణీ వివిధానన్తమహామాయా-
 శక్తిసంసవేతినానన్తమహామాయా జాలజననమన్దిరా మహావిష్ణోః
 క్రీడాశరీరరూపిణీ బ్రహ్మాదీనామగోచరా । ఏతాం మహామాయాం
 తరన్త్యేవ యే విష్ణుమేవ భజన్తి నాన్యే తరన్తి కదాచన ।
 వివిధోపయైరపి అవిద్యాకార్యాణ్యన్తఃకరణాన్యతీత్య కాలానను తాని
 జాయన్తే । బ్రహ్మచైతన్యం తేషు ప్రతిబిమ్బితం భవతి । ప్రతిబిమ్బా ఏవ
 జీవా ఇతి కథ్యన్తే । అన్తఃకరణోపాధికాః సర్వే జీవా ఇత్యేవం వదన్తి ।
 మహాభూతోత్థనూక్షాజ్ఞోపాధికాః సర్వే జీవా ఇత్యేకే వదన్తి ।
 బుద్ధిప్రతిబిమ్బితచైతన్యం జీవా ఇత్యపరే మన్యన్తే ।
 ఏతేషాముపాధీనామత్యన్తభేదో న విద్యతే । సర్వపరిపూర్ణో
 నారాయణస్తనయా నిజయా క్రీడతి స్వేచ్ఛయా సదా ।
 తద్వదవిద్యమానఫల్గువిషయసుఖాశయాః సర్వే జీవాః
 ప్రభావన్త్యసారసంసారచక్రే । ఏవమనాదిపరమ్పరా
 వర్తతేఽనాదిసంసారవిపరీతభ్రమాదిత్యుపనిషత్ ॥

ఇత్యధర్వణశాఖాయాం త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణోపనిషది
 మహామాయాతీతాఖణ్డాద్వైతపరమానందలక్షణపరబ్రహ్మణః
 పరమతత్త్వస్వరూపనిరూపణం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౪ ॥

పూర్వకాణః సమాప్తః ॥

అథ శిష్యో వదతి గురుం భగవంతం నమస్కృత్య
 భగవన్ సర్వాత్మనా నష్టాయా అవిద్యాయాః
 పునరుదయః కథమ్ । సత్యమేవేతి గురురితి హోవాచ ।
 ప్రావృట్కాలప్రారమ్భే యథా మణ్డూకాదీనాం
 ప్రాదుర్భావస్తద్వత్సర్వాత్మనా నష్టాయా అవిద్యాయా
 ఉన్నేషకాలే పునరుదయో భవతి । భగవన్ కథం
 జీవానామనాదిసంసారభ్రమః । తన్నివృత్తిర్వా కథమితి ।
 కథం మోక్షమార్గస్వరూపం చ । మోక్షసాధనం
 కథమితి । కో వా మోక్షోపాయః । కీదృశం మోక్షస్వరూపమ్ ।
 కా వా సాయుజ్యముక్తిః । ఏతత్సర్వం తత్త్వతః కథనీయమితి ।
 అత్యాదరపూర్వకమతిహర్షేణ శిష్యం బహూకృత్య
 గురుర్వదతి శ్రూయతాం సావధానేన ।
 కుత్సితానస్తజన్మాభ్యస్తాత్యన్తోత్కృష్ట-
 వివిధవిచిత్రానస్తదుష్కర్మవాసనాజాలవిశేషైర్దేహాత్మవివేకో
 న జాయతే । తస్మాదేవ దృఢతరదేహాత్మభ్రమో భవతి ।
 అహమజ్ఞః కించిజ్ఞోఽహమహం జీవోఽహమత్యన్తదుఃఖాకారో ।
 అహమనాదిసంసారీతి భ్రమవాసనాబలాత్సంసార ఏవ
 ప్రవృత్తిస్తన్నివృత్త్యుపాయః కదాపి న విద్యతే ।
 మిథ్యాభూతాన్స్వప్నతుల్యాన్విషయభోగాననుభూయ
 వివిధానసంఖ్యానతిదుర్లభాన్మనోరథాననవరతమాశాస్యమానః
 అత్యుష్టః సదా పరిధావతి । వివిధవిచిత్రస్థూలసూక్ష్మోత్కృష్ట-
 నికృష్టానస్తదేహన్వరిగృహ్యా తత్తదేహవిహితవివిధవిచిత్రానేక-
 శుభాశుభప్రారబ్ధకర్మాణ్యనుభూయ తత్తత్కర్మఫల-
 వాసనాజాలవాసితాన్తఃకరణానాం పునఃపునస్తత్తత్కర్మఫల-
 విషయప్రవృత్తిరేవ జాయతే । సంసారనివృత్తిమార్గప్రవృత్తిః
 కదాపి న జాయతే । తస్మాదనిష్ఠమేవేష్ఠమివ భాతి ।
 ఇష్టమేవాఽనిష్ఠమివ భాత్యనాదిసంసారవిపరీతభ్రమాత్ ।

తస్మాత్సర్వేషాం జీవానామిష్టవిషయే బుద్ధిః
 సుఖబుద్ధిర్దుఃఖబుద్ధిశ్చ భవతి । పరమార్థతస్త్వబాధిత-
 బ్రహ్మసుఖవిషయే ప్రవృత్తిరేవ న జాయతే । తత్స్వరూపజ్ఞానాభావాత్ ।
 తత్కమితి న విద్యతే । కథం బన్ధః కథం మోక్ష ఇతి విచారాభావాచ్చ ।
 తత్కథమితి । అజ్ఞానప్రాబల్యాత్ । కస్మాదజ్ఞానప్రాబల్యమితి ।
 భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యవాసనాభావాచ్చ । తదభావః కథమితి ।
 అత్యన్తాన్తఃకరణమలినవిశేషాత్ । అతః సంసారతరణోపాయః
 కథమితి । దేశికస్తమేవ కథయతి । సకలవేదశాస్త్రసిద్ధాంతరహస్య-
 జన్మాభ్యస్తాత్యన్తోత్కృష్టసుకృతపరిపాకవశాత్సద్భిః
 సజ్గో జాయతే । తస్మాద్విధినిషేధవివేకో భవతి । తతః
 సదాచారప్రవృత్తిర్జాయతే । సదాచారాదఖిలదురితక్షయో
 భవతి । తస్మాదన్తఃకరణమతివిమలం భవతి ।
 తతః సద్గురుకటాక్షమన్తఃకరణమాకాంక్షతి ।
 తస్మాత్సద్గురుకటాక్షలేశవిశేషేణ సర్వసిద్ధయః సిద్ధ్యన్తి ।
 సర్వబన్ధాః ప్రవినశ్యన్తి । శ్రేయోవిఘ్నాః సర్వే ప్రలయం యాన్తి ।
 సర్వాణి శ్రేయాంసి స్వయమేవాయాన్తి ।
 యథా జాత్యన్తస్య రూపజ్ఞానం న విద్యతే
 తథా గురూపదేశేన వినా కల్పకోటిభిస్తత్త్వజ్ఞానం
 న విద్యతే । తస్మాత్సద్గురుకటాక్షలేశవిశేషేణాచిరాదేవ
 తత్త్వజ్ఞానం భవతి । యదా సద్గురుకటాక్షో భవతి తదా
 భగవత్కథాశ్రవణధ్యానాదౌ శ్రద్ధా జాయతే ।
 తస్మాద్ధృదయస్థితానాదిదుర్వాసనాగ్రన్థివినాశో భవతి ।
 తతో హృదయస్థితాః కామాః సర్వే వినశ్యన్తి ।
 తస్మాద్ధృదయపుణ్డరీకకర్ణికాయాం పరమాత్మావిర్భావో
 భవతి । తతో దృఢతరా వైష్ణవీ భక్తిర్జాయతే । తతో
 వైరాగ్యముదేతి । వైరాగ్యాద్బుద్ధివిజ్ఞానావిర్భావో భవతి ।
 అభ్యాసాత్తజ్ఞానం క్రమేణ పరిపక్వం భవతి ।
 పక్వవిజ్ఞానాజ్ఞాపస్కృక్తో భవతి । తతః శుభాశుభకర్మాణి
 సర్వాణి సవాసనాని నశ్యన్తి । తతో దృఢతరశుద్ధసాత్త్విక-
 వాసనయా భక్త్యుతిశయో భవతి । భక్త్యుతిశయేన నారాయణః

సర్వమయః సర్వావస్థాసు విభాతి | సర్వాణి జగన్ని
 నారాయణమయాని ప్రవిభాన్తి | నారాయణవ్యతిరిక్తం న కించిదస్తి |
 ఇత్యేతద్బుద్ధ్వా విహరత్యుపాసకః సర్వత్ర |
 నిరన్తరసమాధిపరమ్పరాభిర్జగదీశ్వరాకారాః సర్వత్ర
 సర్వావస్థాసు ప్రవిభాన్తి | అస్య మహాపురుషస్య
 క్వచిత్క్వచిదీశ్వరసాక్షాత్కారో భవతి |
 అస్య దేహత్యాగేచ్ఛా యదా భవతి తదా వైకుణ్ఠపార్షదాః సర్వే
 సమాయాన్తి | తతో భగవద్ధ్యానపూర్వకం హృదయకమలే
 వ్యవస్థితమాత్మానం సంచిత్య సమ్యగుపచారైరభ్యర్చ్య
 హంసమస్త్రముచ్చరన్స్త్రావాణి ద్వారాణి సంయమ్య సమ్యజ్మునో
 నిరుధ్య చోర్ధ్వగేన వాయునా సహ ప్రణవేన ప్రణవానుసన్ధానపూర్వకం
 శనైః శనైరాబ్రహ్మరన్ధ్రాద్వినిర్గత్య సోఽహమితి మస్త్రేణ
 ద్వాదశాన్తస్థితజ్ఞానాత్మానమేకీకృత్య పఞ్చోపచారైరభ్యర్చ్య
 పునః సోఽహమితి మస్త్రేణ షోడశాన్తస్థితజ్ఞానాత్మానమేకీకృత్య
 సమ్యగుపచారైరభ్యర్చ్య ప్రాకృతపూర్వదేహం పరిత్యజ్య
 పునఃకల్పితమస్త్రమయశుద్ధబ్రహ్మతేజోమయనిరతిశయానన్దమయ-
 మహావిష్ణుసారూప్యవిగ్రహం పరిగృహ్య సూర్యమణ్డలాన్తర్గతానన్త-
 దివ్యచరణారవిన్దాన్జుష్టనిర్గతనిరతిశయానన్దమయాపరనదీ-
 ప్రవాహమాకృష్య భావనయాత్ర స్నాత్వా
 వస్త్రాభరణాద్యుపచారైరాత్మపూజాం విధాయ సాక్షాన్నారాయణో భూత్వా తతో
 గురునమస్కారపూర్వకం ప్రణవగరుడం ధ్యాత్వా ధ్యానేనావిరూభత-
 మహాప్రణవగరుడం పఞ్చోపచారైరాధ్య గుర్వనుజ్ఞయా
 ప్రదక్షిణనమస్కారపూర్వకం ప్రణవగరుడమారుహ్య మహావిష్ణోః
 సమస్తాసాధారణచిహ్న చిహ్నితో మహావిష్ణోః
 సమస్తాసాధారణదివ్యభూషణైర్బూషితః సుదర్శనపురుషం
 పురస్కృత్య విష్యక్నేనపరిపాలితో వైకుణ్ఠపార్షదైః పరివేష్టితో
 నభోమార్గమావిశ్య పార్శ్వద్వయస్థితానేకపుణ్యలోకానతిక్రమ్య
 తత్రత్యైః పుణ్యపురుషైరభిపూజితః సత్యలోకమావిశ్య
 బ్రహ్మీణమభ్యర్చ్య బ్రహ్మణా చ సత్యలోకవాసిభిః
 సర్వైరభిపూజితః శైవమీశానకైవల్యమాసాద్య శివం ధ్యాత్వా
 శివమభ్యర్చ్య శివగణైః సర్వైః శివేన చాభిపూజితో

మహర్షిమణ్డలాన్యతిక్రమ్య సూర్యసోమమణ్డలే భిత్వా
 కీలకనారాయణం ధ్యాత్వా ధ్రువమణ్డలస్య దర్శనం కృత్వా
 భగవంతం ధ్రువమభిపూజ్య తతః శింశుమారచక్రం
 విభిద్య శింశుమారప్రజాపతిమభ్యర్చ్య
 చక్రమధ్యగతం సర్వాధారం సనాతనం
 మహావిష్ణుమారాధ్య తేన పూజితస్తత
 ఉపర్యుపరి గత్వా పరమానందం ప్రాప్య ప్రకాశతే |
 తతో వైకుణ్ఠవాసినః సర్వే సమాయాన్తి
 తాన్తస్యాన్సుసమ్పూజ్య తైః సర్వైరభిపూజిత-
 శ్చోపర్యుపరి గత్వా విరజానదీం ప్రాప్య
 తత్ర స్నాత్వా భగవద్ధ్యానపూర్వకం పునర్నిమజ్జ్య
 తత్రాపఞ్చీకృతభూతోత్థం సూక్ష్మాఙ్గభోగ-
 సాధనం సూక్ష్మశరీరముత్సృజ్య కేవలమస్త్రమయదివ్యతేజోమయ-
 నిరతిశయానందమయమహావిష్ణుసారూప్యవిగ్రహం
 పరిగృహ్య తత ఉన్మజ్జ్యాత్మపూజాం విధాయ
 ప్రదక్షిణనమస్కారపూర్వకం బ్రహ్మమయవైకుణ్ఠమావిశ్య
 తత్రత్యాన్విశేషేణ సమ్పూజ్య తన్మధ్యే చ
 బ్రహ్మానందమయానందప్రాకారప్రాసాదతోరణ-
 విమానోపవనావలిభిర్వలచ్చిఖరైరుపలక్షితో
 నిరుపమనిత్యనిరవద్యనిరతిశయనిరవధిక-
 బ్రహ్మానందాచలో విరాజతే | తదుపరి జ్వలతి
 నిరతిశయానందదివ్యతేజోరాశిః | తదభ్యంతరసంస్థానే
 శుద్ధబోధానందలక్షణం విభాతి | తదంతరాలే చిన్మయవేదికా
 ఆనందవేదికానందవనవిభూషితా | తదభ్యంతరే
 అమితతేజోరాశిస్తదుపరిజ్వలతి | పరమమజ్జలాసనం
 విరాజతే | తత్పద్మకర్ణికాయాం శుద్ధశేషభోగాసనం
 విరాజతే | తస్యోపరి సమాసీనమానందపరిపాలకమాదినారాయణం
 ధ్యాత్వా తమీశ్వరం వివిధోపచారైరారాధ్య
 ప్రదక్షిణనమస్కారాన్విధాయ తదనుజ్ఞాతశ్చోపర్యుపరి గత్వా
 పఞ్చవైకుణ్ఠానతీత్యాణ్ణవిరాట్కైవల్యం ప్రాప్య తం
 సమారాధోపాసకః పరమానందం ప్రాపేత్యుపనిషత్ ||

ఇత్యాథర్వణమహానారాయణోపనిషది సంసారతరణోపాయకథనద్వారా
పరమమోక్షమార్గస్వరూపనిరూపణం నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౫ ॥

యత ఉపాసకః పరమానందం ప్రాప సావరణం
 బ్రహ్మణ్ణం చ భిత్వా పరితః సమవలోక్య
 బ్రహ్మణ్ణస్వరూపం నిరీక్ష్య పరమార్థతత్త్వస్వరూపం
 బ్రహ్మజ్ఞానేనావబుధ్య సమస్తవేదశాస్త్రీతిహాసపురాణాని
 సమస్తవిద్యాజాలాని బ్రహ్మోదయః సురాః సర్వే సమస్తాః
 పరమర్షయశ్చాణ్డాభ్యన్తరప్రపజ్జౌకదేశమేవ
 వర్ణయన్తి । అణ్ణస్వరూపం న జానన్తి । బ్రహ్మణ్ణాద్బహిః
 ప్రపంచజ్ఞానం న జానత్యేవ । కుతోఽణ్ణాన్తరాన్తరర్పహిః
 ప్రపంచజ్ఞానం దూరతో మోక్షప్రపంచజ్ఞానమవిద్యా
 చేతి కథం బ్రహ్మణ్ణస్వరూపమితి । కుక్కుటాణ్డాకారం
 మహదాదిసమష్ట్యాకారణమణ్ణం తపనీయమయం
 తప్తజామ్బూనదప్రభముద్యత్కీటిదివాకరాభం
 చతుర్విధసృష్ట్యుపలక్షితం మహాభూతైః
 పంచభిరావృతం మహదహజ్జ్యుతితమోభిశ్చ
 మూలప్రకృత్యా పరివేష్టితమ్ । అణ్ణభీతివిశాలం
 సపాదకోటియోజనప్రమాణమ్ । ఏకైకావరణం తదైవ ।
 అణ్ణప్రమాణం పరితోఽయుతద్వయకోటియోజనప్రమాణం
 మహామణ్ణూకాద్యనస్తశక్తిభిరధిష్ఠితం
 నారాయణక్రీడాకస్తుకం పరమాణువద్విష్ణులోకసుసంలగ్న-
 మదృష్టశ్రుతవివిధవిచిత్రానన్తవిశేషైరుపలక్షితమ్ ।
 ఆస్య బ్రహ్మణ్ణస్య సమస్తతః స్థితాన్యేతాదృశాన్యనన్త-
 కోటిబ్రహ్మణ్ణాని సావరణాని జ్వలన్తి ।
 చతుర్ముఖపంచముఖషణ్ముఖసప్తముఖ-
 అష్టముఖాదిసంఖ్యాక్రమేణ సహస్రావధిముఖా-
 న్నైర్నారాయణాంశై రణోగుణప్రధానైరేకైకసృష్టి-
 కర్తృభిరధిష్ఠితాని విష్ణుమహేశ్వరాఖ్యైర్నారాయణాంశైః
 సత్త్వతమోగుణప్రధానైరేకైకస్థితిసంహారకర్తృభిరధిష్ఠితాని
 మహాజలౌఘమత్స్యబుద్బుదానన్తసజ్జవద్భ్రమన్తి ।
 క్రీడాసక్తజాలకకరతలామలకవృన్దవన్మహావిష్ణోః

కరతలే విలసన్వనన్వకోటిబ్రహ్మణ్ణాని । జలయన్త్రస్థఘటమాలికా-
 జాలవన్మహావిష్ణోరేకైకరోమకూపాన్తరేష్వనన్వకోటిబ్రహ్మణ్ణాని
 సావరణాని భ్రమన్తి । సమస్తబ్రహ్మణ్ణాన్తర్వహిః ప్రపఞ్చురహస్యం
 బ్రహ్మజ్ఞానేనావబుధ్య వివిధవిచిత్రానన్తపరమవిభూతిసమష్టి-
 విశేషన్వమవలోక్యాత్యాశ్చర్యామృతసాగరే నిమజ్జ్య
 నిరతిశయానన్దపారావారో భూత్వా సమస్తబ్రహ్మణ్ణజాలాని
 సముల్లఙ్ఘ్యమితాపరిచ్ఛిన్నానన్తతమః సాగరమృతీర్య
 మూలావిద్యాపురం దృష్ట్వా వివిధవిచిత్రానన్తమహామాయా-
 విశేషైః పరివేష్టితామనన్తమహామాయాశక్తిసమష్టాకారామనన్తదివ్య-
 తేజోజ్వాలాజాలైరలఙ్కృతామనన్తమహామాయావిలసానాం
 పరమాధిష్ఠానవిశేషాకారాం శశ్వదమితానన్దాచలోపరి
 విహారిణీం మూలప్రకృతిజననీమవిద్యాలక్ష్మీమేవం ధ్యాత్వా
 వివిధోపచారైరారాధ్య సమస్తబ్రహ్మణ్ణసమష్టిజననీం
 వైష్ణవీం మహామాయాం నమస్కృత్య తయా చానుజ్ఞాతశోచ్చపర్యుపరి
 గత్వా మహావిరాటృపం ప్రాప ॥

మహావిరాటృపం కథమితి । సమస్తావిద్యాపాదకో
 విరాట్ । విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త
 ఉత విశ్వతస్పాత్ । సమ్బాహుభ్యాం నమతి సమృతత్రైర్ద్యావాప్రథవీ
 జనయన్దేవ ఏకః । న సన్దృశే తిష్ఠతి
 రూపమస్య న చక్షుషా పశ్యతి కశ్చనైనమ్ ।
 హృదా మనీషా మనసాభిక్లప్తో య ఏనం విదురమృతాస్తే
 భవన్తి । మనోవాచామగోచరమాదివిరాటృపం
 ధ్యాత్వా వివిధోపచారైరారాధ్య తదనుజ్ఞాతశోచ్చపర్యుపరి
 గత్వా వివిధవిచిత్రానన్తమూలావిద్యావిలాసానవలోక్యోపాసకః
 పరమకౌతుకం ప్రాప । అఖణ్ణపరిపూర్ణపరమానన్దలక్షణ-
 పరబ్రహ్మణః సమస్తస్వరూపవిరోధకారిణ్యపరిచ్ఛిన్న-
 తిరస్కరిణ్యాకారా వైష్ణవీ మహాయోగమాయా మూర్తిమద్భిరనన్త-
 మహామాయాజాలవిశేషైః పరివేష్టితా తస్యాః పురమతికౌతుక-
 మత్యాశ్చర్యసాగరానన్దలక్షణమమృతం భవతి ।
 అవిద్యాసాగరప్రతిబిమ్బితనిత్యవైకుణ్ఠప్రతివైకుణ్ఠమివ విభాతి ।
 ఉపాసకన్తత్పురం ప్రాప్య యోగలక్ష్మీమంగమాయాం ధ్యాత్వా

వివిధోపచారైరారాధ్య తయా సమూజితశ్చానుజ్ఞాత-
శోచపర్యుపరి గత్వానస్తమాయావిలాసానవలోకోపాసకః పరమకౌతుకం ప్రాప ॥

తత ఉపరి పాదవిభూతివైకుణ్ఠపురమాభాతి ।

అత్యాశ్చర్యానస్తవిభూతిసమష్ట్యాకార-

మానందరసప్రవాహైరలక్ష్మితమభితస్తరణ్ణిణ్యాః

ప్రవాహైరతిమగ్గలం బ్రహ్మతేజోవిశేషాకారైరనస్త-

బ్రహ్మవనైరభితస్తతమనస్తనిత్యముక్తైరభివ్యాప్తమనస్త-

చిన్మయప్రాసాదజాలసంకులమనాదిపాదవిభూతివైకుణ్ఠ-

మేవమాభాతి । తన్మధ్యే చ చిదానన్దాచలో విభాతి ॥

తదుపరి జ్వలతి నిరతిశయానన్దదివ్యతేజోరాశిః ।

తదభ్యన్తరే పరమానన్దవిమానం విభాతి ।

తదభ్యన్తరసంస్థానే చిన్మయాసనం విరాజతే ।

తత్పద్మకర్ణికాయాం నిరతిశయదివ్యతేజోరాశ్యన్తర-

సమాసీనమాదినారాయణం ధ్యాత్వా వివిధోపచారైస్తం

సమారాధ్య తేనాభిపూజితస్తదనుజ్ఞాతశోచపర్యుపరిగత్వా

సావరణమవిద్యాణం చ భిత్త్వా విద్యాపాదముల్లంజ్య

విద్యావిద్యయోః సన్ధౌ విశ్వకేసనవైకుణ్ఠపురమాభాతి ॥

అనన్తదివ్యతేజోజ్వాలాజాలైరభితోఽనీకం ప్రజ్వలన్తమనస్త-

బోధానన్తబోధానన్దవ్యాహైరభితస్తతం శుద్ధబోధ-

విమానావలిభిర్విరాజితమనన్తానన్దపర్వతైః పరమకౌతుక-

మాభాతి । తన్మధ్యే చ కల్యాణాచలోపరి శుద్ధానన్ద-

విమానం విభాతి । తదభ్యన్తరే దివ్యమగ్గలాసనం విరాజతే ।

తత్పద్మకర్ణికాయాం బ్రహ్మతేజోరాశ్యభ్యన్తరసమాసీనం

భగవదనస్తవిభూతివిధినిషేధపరిపాలకం సర్వప్రవృత్తి-

సర్వహేతునిమిత్తికం నిరతిశయలక్షణమహావిష్ణుస్వరూప-

మఖిలాపవర్ణపరిపాలకమితవిక్రమమేవంవిధం విశ్వకేసనం

ధ్యాత్వా ప్రదక్షిణసమస్కారాన్విధాయ వివిధోపచారైరారాధ్య

తదనుజ్ఞాతశోచపర్యుపరి గత్వా విద్యావిభూతిం ప్రాప్య

విద్యామయానన్తవైకుణ్ఠాన్పరితోఽవస్థితాన్ప్రహ్మతేజోమయా-

నవలోకోపాసకః పరమానన్దం ప్రాప ॥

విద్యామయాననస్తసముద్రానతిక్రమ్య బ్రహ్మవిద్యా-
 తరణ్ణిమాసాద్య తత్ర స్నాత్వా భగవద్ధ్యానపూర్వకం
 పునర్నిమజ్జ్య మస్త్రమయశరీరముత్సృజ్య విద్యానస్త-
 మయామృతదివ్యశరీరం పరిగృహ్య నారాయణసారూప్యం
 ప్రాప్యాత్మపూజాం విధాయ బ్రహ్మమయవైకుణ్ఠవాసిభిః
 సర్వైర్నిత్యముక్తైః సుపూజితస్తతో బ్రహ్మవిద్యాప్రవాహారానస్త-
 రసనిర్భరైః క్రీడానస్తపర్వతైరనస్తైరభివ్యాప్తం
 బ్రహ్మవిద్యామహైః సహస్రప్రాకారైరానన్దామృతమయై-
 ర్దివ్యగన్ధస్వభావైశ్చిన్మయైరనస్తబ్రహ్మవనైరతిశోభిత-
 ముపాసకస్త్యేవంవిధం బ్రహ్మవిద్యావైకుణ్ఠమావిశ్య
 తదభ్యుత్తరస్థితాత్యన్తోన్నతబోధానస్తప్రాసాదాగ్రస్థిత-
 ప్రణవవిమానోపరిస్థితామపారబ్రహ్మవిద్యాసామ్రాజ్య్యాధిదేవతా-
 మమోఘనిజమన్దకటాక్షేణానాదిమూలావిద్యాప్రలయకరీమద్వివీతీయా-
 మేకామనస్తమోక్షసామ్రాజ్యక్షీమేవం ధ్యాత్వా
 ప్రదక్షిణనమస్కారాన్విధాయ వివిధోపచారైరారాధ్య
 పుష్పాంజ్జాలిం సమర్చ్య స్తుత్వా స్తోత్రవిశేషైస్తయాభిపూజిత-
 స్తదనగతశోచపర్యుపరి గత్వా బ్రహ్మవిద్యాతీరే గత్వా
 బోధానస్తమయాననస్తవైకుణ్ఠానవలోక్య నిరతిశయానన్దం ప్రాప్య
 బోధానస్తమయాననస్తసముద్రానతిక్రమ్య గత్వాగత్వా బ్రహ్మవనేషు
 పరమమజ్గలచలశ్రోణీషు తతో బోధానస్తవిమానపరమ్పరా-
 సూపాసకః పరమానన్దం ప్రాప ॥

తతః శ్రీతులసీవైకుణ్ఠపురమాభాతి పరమకల్యాణమనస్త-
 విభవమమితతేజోరాశ్యాకారమనస్తబ్రహ్మతేజోరాశి-
 సమష్ట్యాకారం చిదానస్తమయానేకప్రాకారవిశేషైః
 పరివేష్టితమమితబోధాన్దాచలోపరిస్థితం బోధానస్త-
 తరణ్ణిణ్యః ప్రవాహారతిమజ్గలం నిరతిశయానస్తైరనస్త-
 వృన్దావనైరతిశోభితమఖిలపవిత్రాణాం పరమపవిత్రం
 చిద్రూపైరనస్తనిత్యముక్తైరభివ్యాప్తమానస్తమయానస్త-
 విమానజలైరలజ్కృతమమితతేజోరాశ్యన్తర్గతదివ్యతేజోరాశి-
 విశేషముపాసకస్త్యేవమాకారం తులసీవైకుణ్ఠం ప్రవిశ్య
 తదన్తర్గతదివ్యవిమానోపరిస్థితాం సర్వపరిపూర్ణస్య మహావిష్ణోః

సర్వాజ్ఞేషు విహారిణీం నిరతిశయసౌందర్యలావణ్యాధిదేవతాం
 బోధానందమయైరనంత్యపరిజనైః పరిషేవితాం శ్రీసఖీం
 తులసీమేవం లక్ష్మీం ధ్యాత్వా ప్రదక్షిణనమస్కారాన్నిధాయ
 వివిధోపచారైరారాధ్య స్తుత్వా స్తోత్రవిశేషైస్తయాభిపూజిత-
 స్తదనుజ్ఞాతశ్చైపర్యుపరిగత్వా పరమానందతరణిణ్యాస్తీరే
 గత్వా తత్ర పరితోఽవస్థితాఙ్గుద్ధబోధానందమయాననన్త-
 వైకుణ్ఠానవలోక్య నిరతిశయానందం ప్రాప్య తత్రైత్యైశ్చిద్రూపైః
 పురాణపురుషైశ్చాభిపూజితస్తతో గత్వాగత్వా బ్రహ్మవనేషు
 దివ్యగన్ధానందపుష్పవృష్టిభిః సమన్వితేషు దివ్య-
 మగ్గలాలయేషు నిరతిశయానందామృతసాగరేష్యమితతేజో-
 రాశ్యాకారేషు కల్లోలవనసంకులేషు తతోఽనన్తశుద్ధబోధ-
 విమానజాలసంకులానన్దాచలశ్రోణీషూపాసకస్తత ఉపర్యుపరి
 గత్వా విమానపరమృరాస్వనన్తతేజఃపర్వతరాజిష్యేవం క్రమేణ
 ప్రాప్య విద్యానందమయోః సన్ని తత్రానదతరణిణ్యాః ప్రవాహేషు స్నాత్వా
 బోధానందవనం ప్రాప్య శుద్ధబోధపరమానందానందాకారవనం
 సన్తతామృతపుష్పవృష్టిభిః పరివేష్టితం
 పరమానందప్రవాహైరభివ్యాప్తం మూర్తిమద్భిః
 పరమమగ్గలైః పరమకౌతుకమపరిచ్ఛిన్నానన్త-
 సాగరాకారం క్రీడానందపర్వతైరభిశోభితం తన్మధ్యే చ
 శుద్ధబోధానందవైకుణ్ఠం యదేవ బ్రహ్మవిద్యాపాదవైకుణ్ఠం
 సహస్రానందప్రాకారైః సముజ్జ్వలతి ।
 అనన్తానందవిమానజాలసంకులమనన్తబోధసౌధ-
 విశేషైరభితోఽనిశం ప్రజ్వలన్తం క్రీడానందమణ్డప-
 విశేషైర్విశేషితం బోధానందమయానన్తపరమచ్ఛత్ర-
 ధ్వజచామరవితానతోరణైరలంకృతం
 పరమానందవ్యూహైర్నిత్యముక్తైరభితస్తతమనన్తదివ్యతేజఃపర్వత-
 సమష్ట్యాకారమపరిచ్ఛిన్నానన్తశుద్ధబోధానందమణ్డలం
 వాచామగోచరానందబ్రహ్మతేజోరాశిమణ్డలమాఖణ్డలవిశేషం
 శుద్ధానందసమష్టిమణ్డలవిశేషమఖణ్డలవిధునానన్త-
 విశేషమేవం తేజోమణ్డలవిధం బోధానందవైకుణ్ఠముపాసకః
 ప్రవిశ్య తత్రైత్యైః సర్వైరభిపూజితః పరమానందాచలోపర్యఖణ్డ-

బోధవిమానం ప్రజ్వలతి | తదభ్యస్తరే చిన్మయాసనం విరాజతే |
 తదపరి విభాత్యఖణ్డానంతేజోమణ్డలమ్ | తదభ్యస్తరే సమాసీన-
 మాదినారాయణం ధ్యాత్వా ప్రదక్షిణనమస్కారాన్విధాయ
 వివిధోపచారైః సుసంపూజ్య పుష్పాంజ్ఞులిం సమర్ప్య స్తుత్వా
 స్తోత్రవిశేషైః స్వరూపేణావస్థితముపాసకమవలోక్య తముపాసక-
 మాదినారాయణః స్వసింహాసనే సుసంస్థాప్య తద్వైకుణ్ఠవాసిభిః
 సర్వైః సమన్వితః సమస్తమోక్షసామ్రాజ్యపట్టాభిషేకముద్దిశ్య
 మన్మతాత్మైరపాసకమానంతకలశైరభిషిచ్య దివ్యమగ్గల-
 మహావాద్యపురఃసరం వివిధోపచారైరభ్యర్చ్య మూర్తిమద్భిః
 సర్వైః స్వవిహ్వైరలక్ష్మ్యత్య ప్రదక్షిణనమస్కారాన్విధాయ
 త్వం బ్రహ్మాసి అహం బ్రహ్మాస్మి ఆవయోరన్తరం న విద్యతే త్వమేవాహం
 అహమేవత్వం ఇత్యభిధాయేతుక్తాద్వదినారాయణస్త్రిరోదధే తదేతు్యపనిషత్ ||

ఇత్యాథర్షణమహానారాయణోపనిషది పరమమోక్షమార్గస్వరూపనిరూపణం
 నామ షష్ఠోధ్యాయః || ౬ ||

అథోపాసకస్తదాజ్ఞయా నిత్యం గరుడమారుహ్య
 వైకుణ్ఠవాసిభిః సర్వైః పరివేష్టితో మహాసుదర్శనం
 పురస్కృత్య విశ్వక్సేనపరిపాలితశోచపర్యుపరి గత్వా
 బ్రహ్మానందవిభూతిం ప్రాప్య సర్వత్రావస్థితాబ్రహ్మానంద-
 మయాననస్తవైకుణ్ఠానవలోక్య నిరతిశయానందసాగరో
 భూత్వాత్మారామానందవిభూతిపురుషాననన్తానవలోక్య
 తాన్పర్వానుపచారైః సమభ్యర్చ్య తైః సర్వైరభిపూజిత-
 శోచాసకస్తత ఉపర్యుపరి గత్వా బ్రహ్మానందవిభూతిం
 ప్రాప్యనందదివ్యతేజఃపర్వతైరలక్ష్మ్యతాన్పరమానంద-
 లహరీవనశోభితానసంఖ్యాకానానందసముద్రానతిక్రమ్య
 వివిధవిచిత్రానందపరమతత్త్వవిభూతినమష్టివిశేషా-
 న్పరమకౌతుకాన్బ్రహ్మానందవిభూతివిశేషనతిక్రమ్యోపాసకః
 పరమకౌతుకం ప్రాప |

తతః సుదర్శనవైకుణ్ఠపురమాభాతి నిత్యమగ్గలమనందవిభవం
 సహస్రానందప్రకారపరివేష్టితమయుతకుక్ష్యపలక్షిత-
 మనంతోత్కటజ్వలదరమణ్డలం నిరతిశయదివ్యతేజోమణ్డలం
 వృన్దారకపరమానందం శుద్ధబుద్ధస్వరూపమనన్తానంద-

సౌదామినిపరమవిలాసం నిరతిశయపరమానందపారావార-
 మనస్తైరానందపురుషైశ్చిద్రూపైరధిష్ఠితమ్ | తన్మధ్యే చ
 సుదర్శనం మహాచక్రమ్ | చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం
 యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని | తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా
 అతిపాప్మానమరాతిం తరేమ | లోకస్య ద్వారమర్చిమత్పవిత్రమ్ |
 జ్యోతిష్కద్భ్రాజమానం మహాస్వత్ | అమృతస్య ధారా బహుధా
 దోహమానమ్ | చరణం నో లోకే సుధితాం దధాతు | అయుతారం
 జ్వలన్తమయుతారసమష్ట్యాకరం నిరతిశయవిక్రమవిలాసమనన్ద-
 దివ్యాయుధదివ్యశక్తీసమష్టిరూపం మహావిష్ణోరనర్గలప్రతాప-
 విగ్రహమయుతాయుతకోటియోజనవిశాలమనన్దజ్వలజ్జాలైరలంకృతం
 సమస్తదివ్యమగ్గలనిదానమనన్దదివ్యతీర్థానాం నిజమన్దిరమేవం
 సుదర్శనం మహాచక్రం ప్రజ్వలతి |

తస్య నాభిమణ్డలసంస్థానే ఉపలక్ష్యతే నిరతిశయానన్ద-
 దివ్యతేజోరాశిః | తన్మధ్యే చ సహస్రారచక్రం ప్రజ్వలతి |
 తదఖణ్డదివ్యతేజోమణ్డలాకారం పరమానందసౌదామిని-
 నిచయోజ్జ్వలమ్ | తదభ్యన్తరసంస్థానే షట్కృతారచక్రం
 ప్రజ్వలతి | తస్యామితపరమతేజః పరమవిహారసంస్థానవిశేషం
 విజ్ఞానఘనస్వరూపమ్ | తదన్తరాలే త్రిశతారచక్రం విభాతి |
 తచ్చ పరమకల్యాణవిలాసవిశేషమనన్దచిదాదిత్యసమష్ట్యాకరమ్ |
 తదభ్యన్తరే శతారచక్రమాభాతి | తచ్చ పరమతేజోమణ్డల-
 విశేషమ్ | తన్మధ్యే షష్ట్యరచక్రమాభాతి | తచ్చ
 బ్రహ్మతేజఃపరమవిలాసవిశేషమ్ | తదభ్యన్తరసంస్థానే
 షట్కోణచక్రం ప్రజ్వలతి | తచ్చాపరిచ్ఛిన్నానన్దదివ్యతేజోరాశ్యాకరమ్ |
 తదభ్యన్తరే మహానందపదం విభాతి | తత్కర్ణికాయాం
 సూర్యేస్తువహ్నిమణ్డలాని చిన్మయాని జ్వలన్తి | తత్రోపలక్ష్యతే
 నిరతిశయదివ్యతేజోరాశిః | తదభ్యన్తరసంస్థానే యుఅగపదుదితా-
 నన్దకోటిరవిప్రకాశః సుదర్శనపురుషో విరాజతే | సుదర్శనపురుషో
 మహావిష్ణురేవ | మహావిష్ణోః సమస్తాసాధారణచిహ్నచిహ్నితః |
 ఏవముపాసకః సుదర్శనపురుష ధ్యాత్వా వివిధోపచారైరారాధ్య
 ప్రదక్షిణసమస్కారాన్విధాయోపాసకస్తేనాభిపూజితస్తదమజ్ఞాత-
 శ్చోపర్యుపరి గత్వా పరమానందమయానన్దవైకుణ్ఠానవలోక్యోపాసకః

పరమానందం ప్రాప | తత ఉపరి వివిధవిచిత్రానన్తవిద్విలాసవిభూతి-
విశేషానతిక్రమ్యానన్తపరమానందవిభూతిసమష్టివిశేషానన్త-
నిరతిశయానన్తసముద్రానతీతోపాసకః క్రమేణాద్వైతసంస్థానం ప్రాప ||

కథమద్వైతసంస్థానమ్ | అఖణ్డానన్తస్వరూప-
మనిర్వాచ్యమతిబోధసాగరమమితానన్తసముద్రం
విజాతీయవిశేషవివర్జితం సజాతీయవిశేషవిశేషితం
నిరవయవం నిరాధారం నిర్వికారం నిరణ్జనమనన్త-
బ్రహ్మానన్తసమష్టికన్తం పరమవిద్విలాస-
సమష్ట్యాకారం నిర్మలం నిరవద్యం నిరాశ్రయ-
మతినిర్మలానన్తకోటిరవిప్రకాశైకస్ఫులిజమన-
న్తోపనిషదర్థస్వరూపమఖిలప్రమాణాతీతం
మనోవాచామగోచరం నిత్యముక్తస్వరూపమనాధార-
మాదిమధ్యాన్తశూన్యం కైవల్యం పరమం శాన్తం
సూక్ష్మతరం మహతో మహత్తరమపరిమితానన్తవిశేషం
శుద్ధబోధానన్తవిభూతివిశేషమనన్తానన్తవిభూతి-
విశేషసమష్టిరూపమక్షరమనిర్దేశ్యం కూటస్థ-
మచలం ద్రువమదిగ్దేశకాలమన్తర్పహిశ్చ తత్సర్వం
వ్యాప్య పరిపూర్ణం పరమయోగిభిర్విమృగ్యం దేశతః
కాలతో వస్తుతః పరిచ్ఛేదరహితం నిరన్తరాభినవం
నిత్యపరిపూర్ణమఖణ్డాన్తాన్తాన్తమృతవిశేషం శాశ్వతం
పరమం పదం నిరతిశయానన్తాన్తతటిత్పర్వతాకార-
మద్వితీయం స్వయంస్పృశాశమనిశం జ్వలతి | పరమానన్త-
లక్షణాపరిచ్ఛిన్నానన్తపరంజ్యోతిః శాశ్వతం శశ్వద్విభూతి |
తదభ్యన్తరసంస్థానేఽమితాన్తచిద్రూపాచల-
మఖణ్ణపరమానన్తవిశేషం బోధాన్తమహోజ్వలం
నిత్యమజ్జలమన్దిరం చిన్మథనావిర్భూతం
చిత్సారమనన్తాశ్చర్యసాగరమమితేజోరాశ్యన్తర్గత-
తేజోవిశేషమనన్తాన్తప్రవాహైరలక్ష్మితం
నిరతిశయానన్తపారావారాకారం నిరుపమనిత్యనిరవద్య-
నిరతిశయనిరవధికతేజోరాశివిశేషం నిరతిశయానన్త-
సహస్రప్రాకారైరలక్ష్మితం శుద్ధబోధసాధావలి-

విశేషైరలఙ్కృతం చిదానన్దమయానన్దదివ్యారామైః
 సుశోభితం శశ్వదమితపుష్పవృష్టిభిః సమన్తతః
 సన్తతమ్ | తదేవ త్రిపాద్విభూతి వైకుణ్ఠస్థానం తదేవ
 పరమకైవల్యమ్ | తదేవాబాధితపరమతత్త్వమ్ | తదేవానన్దో-
 పనిషద్విమృగ్యమ్ | తదేవ పరమయోగిభిర్ముముక్షిభిః
 సర్వైరాశాస్యమానమ్ | తదేవ సద్ధనమ్ | తదేవ చిద్ధనమ్ |
 తదేవానన్దఘనమ్ | తదేవ శుద్ధబోధఘనవిశేష-
 మఖణ్డానన్దబ్రహ్మచైతన్యాధిదేవతాస్వరూపమ్ |
 సర్వాధిష్ఠానమద్వయపరబ్రహ్మవిహారమణ్డలం
 నిరతిశయానన్దతేజోమణ్డలమద్వైతపరమానన్దలక్షణ-
 పరబ్రహ్మణః పరమాధిష్ఠానమణ్డలం నిరతిశయ-
 పరమానన్దపరమమూర్తివిశేషమణ్డలమనన్తపరమ-
 మూర్తినమష్టిమణ్డలం నిరతిశయపరమానన్దలక్షణ-
 పరబ్రహ్మణః పరమమూర్తిపరమతత్త్వవిలాసవిశేషమణ్డలం
 బోధానన్దమయానన్దపరమవిలాసవిభూతివిశేషసమష్టి-
 మణ్డలమనన్తచిద్విలాసవిభూతివిశేషసమష్టిమణ్డల-
 మఖణ్డశుద్ధచైతన్యనిజమూర్తివిశేషవిగ్రహం
 వాచామగోచరానన్తశుద్ధబోధవిశేషవిగ్రహమనన్తానన్ద-
 సముద్రసమష్ట్యాకారమనన్తబోధాచలైరధిష్ఠితం
 నిరతిశయానన్దపరమమగ్గలవిశేషసమష్ట్యాకార-
 మఖణ్డాద్వైతపరమానన్దలక్షణపరబ్రహ్మణః పరమమూర్తి-
 పరమతేజఃపుణ్జాపిణ్డవిశేషం చిద్రూపాదిత్యమణ్డలం
 ద్వాత్రింశద్వ్యూహాభేదైరధిష్ఠితమ్ |
 వ్యూహాభేదాశ్చ కేశవాదిచతుర్వింశతిః |
 సుదర్శనాదిన్యాసమన్త్రాః | సుదర్శనాది యన్త్రోద్ధారః |
 అనన్తగరుడవిశ్వకేనాశ్చ నిరతిశయానన్తాశ్చ |
 ఆనన్దవ్యూహమధ్యే సహస్రకోటియోజనాయతోన్నత-
 చిన్మయప్రాసాదం బ్రహ్మానన్దమయవిమానకోటిభి-
 రతిమగ్గలమనన్తోపనిషదర్థారామజాలసంకులం
 సామహంసకూజితైరతిశోభితమానన్దమయానన్తశిఖరై-
 రలఙ్కృతం చిదానన్దరసనిర్ధరైరభివ్యాప్తమఖణ్డా-

నన్దతేజోరాశ్యన్దరస్థితమనన్తానన్దాశ్చర్యసాగరం
 తదభ్యన్దరసంస్థానేఽనన్తకోటిరవిప్రకాశాతిశయ-
 ప్రాకారం నిరతిశయానన్దలక్షణం ప్రణవాఖ్యం
 విమానం విరాజతే | శతకోటిశిఖరైరానన్దమయైః
 సముజ్జ్వలతి | తదన్తరాలే బోధానన్దాచలోపర్యష్టాక్షరీ-
 మణ్ణిపో విభాతి | తన్మధ్యే చ చిదానన్దమయవేదికానన్ద-
 వనవిభూషితా | తదుపరి జ్వలతి నిరతిశయానన్దతేజోరాశిః |
 తదభ్యన్దరసంస్థానేఽష్టాక్షరీపద్మవిభూషితం
 చిన్మయాసనం విరాజతే | ప్రణవకర్ణికాయాం సూర్యేన్ద్ర-
 వహ్నిమణ్ణలాని చిన్మయాని జ్వలన్తి | తత్రాఖణ్డానన్ద-
 తేజోరాశ్యన్దగతం పరమమజ్జలాకారమనన్తాసనం
 విరాజతే | తస్యోపరి చ మహాయన్త్రం ప్రజ్వలతి | నిరతిశయ-
 బ్రహ్మానన్దపరమమూర్తిమహాయన్త్రం సమస్తబ్రహ్మ-
 తేజోరాశినమష్టిరూపం చిత్స్వరూపం నిరజ్జానం పరబ్రహ్మ-
 స్వరూపం పరబ్రహ్మణః పరమరహస్యకైవల్యం మహాయన్త్రమయ-
 పరమవైకుణ్ఠనారాయణయన్త్రం విజయతే | తత్స్వరూపం కథమితి |
 దేశికస్తథేతి హోవాచ | ఆదౌ షట్కృణచక్రమ్ | తన్మధ్యే
 షట్టలపద్మమ్ | తత్కర్ణికాయాం ప్రణవ ఓంఞితి | ప్రణవమధ్యే
 నారాయణబీజమితి | తత్సాధ్యగర్భితం మమ సర్వాభీష్టసిద్ధిం
 కురుకురు స్వాహేతి | తత్పద్మదలేషు విష్ణున్మసింహషడక్షర-
 మన్తౌ ఓం నమో విష్ణవే ఐం క్లిం శ్రీం హ్రీం క్షౌం ఫట్ |
 తద్దలకపోలేషు రామకృష్ణషడక్షరమన్తౌ | రాం
 రామాయ నమః | క్లిం కృష్ణాయ నమః | షట్కృణేషు
 సుదర్శనషడక్షరమన్తః | సహస్రార హుం ఫడితి | షట్కృణ-
 కపోలేషు ప్రణవయుక్తశివపంచాక్షరమన్తః | ఓం నమః
 శివాయేతి | తద్బహిః ప్రణవమాలాయుక్తం వృత్తమ్ | వృత్తాద్బహి-
 రష్టదలపద్మమ్ | తేషు దలేషు నారాయణన్మసింహ-
 ఆష్టాక్షరమన్తౌ | ఓం నమో నారాయణాయ | జయజయ నరసింహ |
 తద్దలనన్దిషు రామకృష్ణశ్రీకరాష్టాక్షరమన్తాః |
 ఓం రామాయ హుం ఫట్ స్వాహా | క్లిం దామోదరాయ నమః |
 ఉత్తిష్ఠ శ్రీకరస్వాహా | తద్బహిః ప్రణవమాలాయుక్తం వృత్తమ్ |

వృత్తద్భహిర్నవదలపద్మమ్ | తేషు దలేషు రామకృష్ణ-
 హయగ్రీవనవాక్షరమస్త్రాః | ఓం రామచన్ద్రాయ నమఃఓం |
 క్లిం కృష్ణాయ గోవిన్దాయ క్లిమ్ | ప్లశాం హయగ్రీవాయ నమో
 ప్లశాం | తద్దలకపోలేషు దక్షిణామూర్తిరీశ్వరమ్ | తద్భహి-
 ర్నారాయణబీజయుక్తం వృత్తమ్ | వృత్తద్భహిర్దశదలపద్మమ్ |
 తేషు దలేషు రామకృష్ణదశాక్షరమస్త్రా | హుం జానకీ-
 వల్లభాయ స్వాహా | గోపీజనవల్లభాయ స్వాహా | తద్దలసన్ని
 సృసింహమాలామస్త్రః | ఓం నమో భగవతే శ్రీమహాసృసింహాయ
 కరాలదంష్ట్రవదనాయ మమ విఘ్నాత్పవపచ స్వాహా |
 తద్భహిర్నౌసింహైకాక్షరయుక్తం వృత్తమ్ | క్షౌం ఇత్యేకాక్షరమ్ |
 వృత్తాద్భహిర్ద్వాదశదలపద్మమ్ | తేషు దలేషు నారాయణ-
 వాసుదేవద్వాదశాక్షరమస్త్రా | ఓం నమో భగవతే నారాయణాయ |
 ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ | తద్దలకపోలేషు మహావిష్ణు-
 రామకృష్ణద్వాదశాక్షరమస్త్రాశ్చ | ఓం నమో భగవతే
 మహావిష్ణవే | ఓం హ్రీం భరతాగ్రజ రామ క్లిం స్వాహా |
 శ్రీం హ్రీం క్లిం కృష్ణాయ గోవిన్దాయ నమః | తద్భహిర్దశనోహన-
 బీజయుక్తం వృత్తం క్లిం ఇతి | వృత్తద్భహిశ్చతుర్దశదలపద్మమ్ |
 తేషు దలేషు లక్ష్మీనారాయణహయగ్రీవగోపాలదధివామన-
 మస్త్రాశ్చ | ఓం హ్రీం హ్రీం శ్రీం శ్రీం లక్ష్మీవాసుదేవాయ నమః |
 ఓం నమః సర్వకోటిసర్వవిద్యారాజాయ క్లిం కృష్ణాయ
 గోపాలచూడామణయే స్వాహా | ఓం నమో భగవతే దధివామనాయ ఓం |
 తద్దలసన్నిష్పన్నపూర్ణేశ్వరీమస్త్రః | హ్రీం పద్మావత్యన్నపూర్ణే
 మాహేశ్వరీ స్వాహా | తద్భహిః ప్రణవమాలాయుక్తం వృత్తమ్ |
 వృత్తాద్భహిః షోడశదలపద్మమ్ | తేషు దలేషు శ్రీకృష్ణ-
 సుదర్శనషోడశాక్షరమస్త్రా చ | ఓం నమో భగవతే
 రుక్మిణీవల్లభాయ స్వాహా | ఓం నమో భగవతే మహాసుదర్శనాయ
 హుం ఫట్ | తద్దలసన్నిషు స్వరాః సుదర్శనమాలామస్త్రాశ్చ |
 ఆ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ఌ లృ లౌ ఏ ఐ ఓ ఔ అం అః |
 సుదర్శనమహాచక్రాయ దీప్తరూపాయ సర్వతో
 మాం రక్షరక్ష సహస్రార హుం ఫట్ స్వాహా |
 తద్భహిర్వరాహబీజయుక్తం వృత్తమ్ | తద్ధమితి |
 వృత్తద్భహిర్షాదశదలపద్మమ్ |

తేషు దలేషు శ్రీకృష్ణవామనాష్టాదశాక్షరమన్తౌ ।
 క్లీం కృష్ణాయ గోవిందాయ గోపీజనవల్లభాయ స్వాహా ।
 ఓం నమో విష్ణవే సురపతయే మహాబలాయ స్వాహా ।
 తద్దలకపోలేషు గరుడపఞ్చాక్షరీమన్తౌ గరుడమాలామన్తశ్చ ।
 ఓష ఓం స్వాహా । ఓం నమః పక్షిరాజాయ సర్వవిషభూతరక్షః-
 కృత్యాదిభేదనాయ సర్వేష్టసాధకాయ స్వాహా ।
 తద్భహిర్మయాబీజయుక్తం వృత్తమ్ । వృత్తద్భహిః పునరష్టదలపద్మమ్ ।
 తేషు దలేషు శ్రీకృష్ణవామనాష్టాక్షరమన్తౌ ।
 ఓం నమో దామోదరాయ । ఓం వామనాయ నమః ఓం ।
 తద్దలకపోలేషు నీలకణ్ఠ్యక్షరీగరుడపఞ్చాక్షరీమన్తౌ చ ।
 ప్రేం రీం ఠః । నమోఽణ్ణజాయ । తద్భహిర్మన్మథబీజయుక్తం వృత్తమ్ ।
 వృత్తద్భహిశ్చతుర్వింశతిదలపద్మమ్ । తేషు దలేషు శరణాగత-
 నారాయణమన్తౌ నారాయణహయగ్రీవగాయత్రీ మన్తౌ చ ।
 శ్రీమన్నారాయణచరణౌ శరణం ప్రపద్యే శ్రీమతే నారాయణాయ నమః ।
 నారాయణాయ విద్యుహే వాసుదేవాయ ధీమహి ।
 తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ।
 వాగీశ్వరాయ విద్యుహే హయగ్రీవాయ ధీమహి ।
 తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్ ।
 తద్దలకపోలేషు నృసింహసుదర్శనగాయత్రీమన్తాశ్చ ।
 వజ్రనఖాయ విద్యుహే తీక్ష్ణదంష్ట్రాయ ధీమహి ।
 తన్నో నృసింహః ప్రచోదయాత్ ।
 సుదర్శనాయ విద్యుహే హేతిరాజాయ ధీమహి ।
 తన్నశ్చక్రః ప్రచోదయాత్ ।
 తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।
 ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ।
 తద్భహిర్లయగ్రీవైకాక్షరయుక్తం వృత్తం హ్లోహ్సౌమితి ।
 వృత్తాద్భహిర్దావత్రింశద్దలపద్మమ్ ।
 తేషు దలేషు నృసింహహయగ్రీవానుష్టుభమన్తౌ ఉగ్రం
 వీరం మహావిష్ణుం జ్వలన్తం సర్వతోముఖమ్ ।
 నృసింహం భీషణం భద్రం మృత్యుమృత్యుం నమామ్యహమ్ ।
 ఋగ్యజుఃసామరూపాయ వేదాహరణకర్మణే ।
 ప్రణవోద్ధీభవపుషే మహాశ్వశిరసే నమః ।

తద్దలకపోలేషు రామకృష్ణానుష్టుభమన్తౌ ।
 రామభద్ర మహేశ్వాస రఘువీర నృపోత్తమ ।
 భో దశాస్యాన్తకాస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ మే ।
 దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే ।
 దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతః ।
 తద్భూహిః ప్రణవసమ్ముటితాగ్నిబీజయుక్తం వృత్తమ్ ।
 ఓం రమోమితి । వృత్తద్భూహిః షట్ప్రింశద్దలపద్మమ్ ।
 తేషు దలేషు హయగ్రీవషట్ప్రింశదక్షరమస్త్రః
 పునరష్టత్ప్రింశదక్షర మస్త్రశ్చ । హంసః ।
 విశ్వోత్తీర్ణస్వరూపాయ చిన్మయానన్దరూపిణే ।
 తుభ్యం నమో హయగ్రీవ విద్యారాజాయ విష్ణవే । సోఽహమ్ ।
 హ్లాం ఓం నమో భగవతే హయగ్రీవాయ సర్వవాగీశ్వరేశ్వరాయ
 సర్వవేదమయాయ సర్వవిద్యాం మే దేహి స్వాహా ।
 తద్దలకపోలేషు ప్రణవాదినమోన్తాశ్చ తుర్థ్యంతాః
 కేశవాదిచతుర్వింశతిమన్త్రాశ్చ ।
 అవశిష్టద్వాదశస్థానేషు రామకృష్ణగాయత్రీద్వయవర్ణచతుష్టయమేకైకస్థలే ।
 ఓం కేశవాయ నమః । ఓం నారాయణాయ నమః ।
 ఓం మాధవాయ నమః । ఓం గోవిందాయ నమః ।
 ఓం విష్ణవే నమః । ఓం మధుసూదనాయ నమః ।
 ఓం త్రివిక్రమాయ నమః । ఓం వామనాయ నమః ।
 ఓం శ్రీధరాయ నమః । ఓం హృషీకేశాయ నమః ।
 ఓం పద్మనాభాయ నమః । ఓం దామోదరాయ నమః ।
 ఓం సజ్కర్షణాయ నమః । ఓం వాసుదేవాయ నమః ।
 ఓం ప్రద్యుమ్నాయ నమః । ఓం అనిరుద్ధాయ నమః ।
 ఓం పురుషోత్తమాయ నమః । ఓం ఆధోక్షజాయ నమః ।
 ఓం నారసింహాయ నమః । ఓం అచ్యుతాయ నమః ।
 ఓం జనార్దనాయ నమః । ఓం ఉపేన్ద్రాయ నమః ।
 ఓం హరయే నమః । ఓం శ్రీకృష్ణాయ నమః ।
 దాశరథాయ విద్మహే సీతావల్లభాయ ధీమహి ।
 తన్నో రామః ప్రచోదయాత్ ।
 దామోదరాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి ।
 తన్నః కృష్ణః ప్రచోదయాత్ ।

తద్భూషిః ప్రణవసముప్రీతాఙ్కశబీజయుక్తం వృత్తమ్ | ఓం క్రోమితి |
 తద్భూషిః పునర్వృత్తం తస్మధ్యే ద్వాదశకుక్షిస్థానాని సాన్తరాలాని |
 తేషు కౌస్తుభవనమాలాశ్రీవత్ససుదర్శనగరుడపద్మ-
 ధ్వజానన్తశార్కగదాశఙ్ఖనన్దకమన్త్రాః ప్రణవాది-
 నమఃఽన్తాశ్చతుర్థ్యన్తాః క్రమేణ |
 ఓం కౌస్తుభాయ నమః | ఓం వనమాలాయ నమః |
 ఓం శ్రీవత్సాయ నమః | ఓం సుదర్శనాయ నమః |
 ఓం గరుడాయ నమః | ఓం పద్మాయ నమః |
 ఓం ధ్వజాయ నమః | ఓం అనన్తాయ నమః |
 ఓం శార్కాయ నమః | ఓం గదాయై నమః |
 ఓం శఙ్ఖాయ నమః | ఓం నన్దకాయ నమః |
 తదన్తరాలేషు— ఓం విశ్వకేసినాయ నమః |
 ఓం ఆచక్రాయ స్వాహా | ఓం విచక్రాయ స్వాహా |
 ఓం సుచక్రాయ స్వాహా | ఓం ధీచక్రాయ స్వాహా |
 ఓం సంచక్రాయ స్వాహా | ఓం జ్వాలచక్రాయ స్వాహా |
 ఓం క్రుద్ధోల్కాయ స్వాహా | ఓం మహోల్కాయ స్వాహా |
 ఓం వీరోల్కాయ స్వాహా | ఓం ద్యుల్కాయ స్వాహా |
 ఓం సహస్రోల్కాయ స్వాహా | ఇతి ప్రణవాది మన్త్రాః |
 తద్భూషిః ప్రణవసముప్రీతగరుడపఞ్చాక్షరయుక్తం వృత్తమ్ |
 ఓం క్షిప ఓం స్వాహామ్ | ఓం తచ్చ ద్వాదశవజ్రైః
 సాన్తరాలైరలఙ్కృతమ్ | తేషు వజ్రేషు
 ఓం పద్మనిధయే నమః | ఓం మహాపద్మనిధయే నమః |
 ఓం గరుడనిధయే నమః | శఙ్ఖనిధయే నమః |
 ఓం మకరనిధయే నమః | ఓం కచ్చపనిధయే నమః |
 ఓం విద్యానిధయే నమః | ఓం పరమానన్దనిధయే నమః |
 ఓం మోక్షనిధయే నమః | ఓం లక్ష్మీనిధయే నమః |
 ఓం బ్రహ్మనిధయే నమః | ఓం శ్రీముకున్దనిధయే నమః |
 ఓం వైకుంఠనిధయే నమః | తత్సన్ధిస్థానేషు—
 ఓం విద్యాకల్పకతరవే నమః | ఓం ముక్తికల్పకతరవే నమః |
 ఓం ఆనన్దకల్పకతరవే నమః | ఓం బ్రహ్మకల్పకతరవే నమః |
 ఓం ముక్తికల్పకతరవే నమః | ఓం అమృతకల్పకతరవే నమః |

ఓం బోధకల్పకతరవే నమః | ఓం విభూతికల్పకతరవే నమః |
 ఓం వైకుణ్ఠకల్పకతరవే నమః | ఓం వేదకల్పకతరవే నమః |
 ఓం యోగకల్పకతరవే నమః | ఓం యజ్ఞకల్పకతరవే నమః |
 ఓం పద్మకల్పకతరవే నమః |
 తచ్చ శివగాయత్రీపరబ్రహ్మమన్త్రాణాం
 వర్ణైర్వృత్తాకారేణ సంవేష్ట్య |
 తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి |
 తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ |
 శ్రీఆమన్నారాయణో జ్యోతిరాత్మా నారాయణః పరః |
 నారాయణపరం బ్రహ్మ నారాయణ నమోఽస్తు తే |
 తద్భహిః ప్రణవసమ్ముటితశ్రీబీజయుక్తం వృత్తమ్ |
 ఓం శ్రీమోమితి | వృత్తాద్భహిశ్చత్వారింశద్దలపద్మమ్ |
 తేషు దలేషు వ్యాహృతిశిరఃసమ్ముటితవేదగాయత్రీ-
 పాదచతుష్టయసూర్యాష్టాక్షరమన్త్రై |
 ఓం భూః | ఓం భువః | ఓం సువః | ఓం మహాః |
 ఓం జనః | ఓం తపః | ఓం సత్యమ్ |
 ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యమ్ | ఓం భర్గో దేవస్య ధీమహి |
 ఓం ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ | ఓం పరోరజసే సావదోమ్ |
 ఓం ఆపోజ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువః సువరోమ్ |
 ఓం ఘృణిః సూర్య ఆదిత్యః | తద్దలసన్నిధి
 ప్రణవశ్రీబీజసమ్ముటితనారాయణబీజం సర్వత్ర |
 ఓం శ్రీమం శ్రీమోమ్ | తద్భహిరష్టశూలాఙ్గితభూచక్రమ్ |
 చక్రాంతశ్చక్షుర్దిక్షు హంసఃసోహమ్మన్త్రై ప్రణవసమ్ముటితా
 నారాయణాస్త్రమన్త్రాశ్చ | ఓం హంసః సోహమ్ |
 ఓం నమో నారాయణాయ హుం ఫట్ | తద్భహిః ప్రణవమాలాసంయుక్తం
 వృత్తమ్ | వృత్తాద్భహిః పంచాశద్దలపద్మమ్ |
 తేషు దలేషు మాతృకా పంచాశదక్షరమాలా లకారవర్జ్వా |
 తద్దలసన్నిధి ప్రణవశ్రీబీజసమ్ముటితరామకృష్ణమాలామన్త్రై |
 ఓం శ్రీమోం నమో భగవతే రఘునందనాయ రక్షోఘ్నవిశదాయ
 మధురప్రసన్నవదనాయామితతేజసే బలాయ రామాయ విష్ణవే నమః |
 శ్రీమోం నమః కృష్ణాయ దేవకీపుత్రాయ వాసుదేవాయ

నిర్గలచ్చేదనాయ సర్వలోకాధిపతయే సర్వజగన్మోహనాయ విష్ణవే
 కామితార్థదాయ స్వాహా శ్రీమోమ్ । తద్భహిరష్టశూలాఙ్కీతభూచక్రమ్ ।
 తేషు ప్రణవసముటితమహానీలకణమస్త్రవర్ణాని ।
 ఆఙ్ఘ్రీమోం నమో నీలకణాయ । ఓం శూలాగ్రేషు లోకపాలమస్త్రాః
 ప్రణవాదినమోస్తాశ్చతుర్ధ్యంతాః క్రమేణ ।
 ఓం ఇన్ద్రాయ నమః । ఓం అగ్నయే నమః । ఓం యమాయ నమః ।
 ఓం నిర్వృతయే నమః । ఓం వరుణాయ నమః । ఓం వాయవే నమః ।
 ఓం సోమాయ నమః । ఓం ఈశానాయ నమః ।
 తద్భహిః ప్రణవమాలాయుక్తం వృత్తత్రయమ్ ।
 తద్భహిర్భూపురచతుష్టయం చతుర్ధ్వారయుతం
 చక్రకోణచతుష్టయమహావజ్రవిభూషితం
 తేషు వజ్రేషు ప్రణవశ్రీబీజసముటితామృతబీజద్వయమ్ ।
 ఓం శ్రీం రం వం శ్రీమోమితి । బహిర్భూపురవీధ్యామ్ —
 ఓం ఆధారశక్త్యై నమః । ఓం మూలప్రకృత్యై నమః ।
 ఓం ఆదికూర్యాయ నమః । ఓం అనన్తాయ నమః ।
 ఓం పృథివ్యై నమః । మధ్యభూపురవీధ్యామ్ —
 ఓం క్షీరసముద్రాయ నమః । ఓం రత్నద్వీపాయ నమః ।
 ఓం మణిమణ్డపాయ నమః । ఓం శ్వేతచ్ఛత్రాయ నమః ।
 ఓం కల్పకవృక్షాయ నమః । ఓం రత్నసింహాసనాయ నమః ।
 ప్రథమభూపురవీధ్యామోం ధర్మజ్ఞానవైరాగ్యైశ్వ-
 ర్యాధర్మాజ్ఞానావైరాగ్యావైశ్వర్యసత్వరజస్తమోమాయా-
 విద్యానస్తపద్మాః ప్రణవాదినమోస్తాశ్చతుర్ధ్యంతాః క్రమేణ ।
 అస్తవృత్తవీధ్యామోమనుగ్రహాయై నమః । ఓం నమో భగవతే
 విష్ణవే సర్వభూతాత్మనే వాసుదేవాయ సర్వాత్మసంయోగ-
 యోగపీఠాత్మనే నమః । వృత్తవకాశేషు—బీజం ప్రాణం
 చ శక్తిం చ దృష్టిం వశ్యాదికం తథా ।
 మస్త్రయన్త్రాఖ్యాయత్రీప్రాణస్థాపనమేవ చ ।
 భూతదిక్పాలబీజాని యన్త్రస్యాజ్ఞాని వై దశ ।
 మూలమస్త్రమాలామస్త్రకవచదిగ్భస్థసమస్త్రాశ్చ ।
 ఏవంవిధమేతద్యన్త్రం మహామస్త్రమయం యోగధీరాన్తైః
 పరమన్త్రైరలక్ష్మితం షోడశోపచారైరభ్యర్చితం

జపహోమాదినా సాధితమేతద్యస్తం శుద్ధబ్రహ్మతేజోమయం
 సర్వాభయక్కురం సమస్తదురితక్షయకరం సర్వాభీష్ట-
 సమాప్దకం సాయుజ్యముక్తిప్రదమేతత్పరమవైకుణ్ఠ-
 మహానారాయణయస్త్రం ప్రజ్వలతి | తస్యోపరి చ నిరతిశయానన్ద-
 తేజోరాశ్యభ్యన్తరసమాసీనం వాచామగోచరానన్ద-
 తేజోరాశ్యాకారం చిత్సారావిర్భూతానన్దవిగ్రహం బోధానన్ద-
 స్వరూపం నిరతిశయసౌన్దర్యపారావారం తురీయస్వరూపం
 తురీయాతీతం చాద్వైతపరమానన్దనిరన్తరాతితురీయనిరతిశయ-
 సౌన్దర్యానన్దపారావారం లావణ్యవాహినీకల్లోలతటిద్భాసురం
 దివ్యమగ్గలవిగ్రహం మూర్తిమద్భిః పరమమగ్గలైరుపసేవ్యమానం
 చిదానన్దమయైరనన్దకోటిరవిప్రకాశైరనన్దభూషణైరలక్ష్మ్యతం
 సుదర్శనపాశ్చాజన్యపద్మగదాసిశార్ఙ్గముసలపరిఘాద్వై-
 శ్చిన్మయైరనేకాయుధగణైర్మూర్తిమద్భిః సుసేవితమ్ |
 బాహ్యవృత్తవీధ్యాం విమలోత్కర్షిణీ జ్ఞాన క్రియా యోగ ప్రహీష్ట
 సత్యేశానా ప్రణవాదినమోన్తాశ్చతుర్థ్యన్తాః క్రమేణ |
 శ్రీవత్సకొస్తుభవనమాలాఙ్కితవక్షసం బ్రహ్మకల్పవనామృత-
 పుష్పవృష్టిభిః సన్తతమానన్దం బ్రహ్మానన్దరసనిర్భరై-
 రసంఖ్యైరతిమగ్గలం శేషాయుతఫణాజాలవిపులచ్చత్రశోభితం
 తత్ఫణామణ్డలోదర్చిర్మణిద్యోతితవిగ్రహం తదగ్గకాన్తినిర్లరైస్తతం
 నిరతిశయబ్రహ్మగన్దస్వరూపం నిరతిశయానన్దబ్రహ్మగన్ద-
 విశేషకారమనన్దబ్రహ్మగన్ధాకారసమష్టివిశేషమన్తానన్ద-
 తులసీమాల్వైరభినవం చిదానన్దమయానన్దపుష్పమాల్వైర్విరాజమానం
 తేజఃప్రవాహతరగ్గతత్పరమ్పరాభిర్వలన్తం నిరతిశయానన్దం
 కాన్తివిశేషావర్తైరభితోఽనిశం ప్రజ్వలన్తం బోధానన్దమయానన్ద-
 ధూపదీపాలినిరతిశోభితం నిరతిశయానన్దచామరవిశేషైః
 పరిసేవితం నిరన్తరనిరుపమనిరతిశయోత్కటజ్ఞానానన్దానన్దగుచ్ఛ-
 ఫలైరలక్ష్మ్యతం చిన్మయానన్దదివ్యవిమానచ్చత్రధ్వజరాజిభి-
 ర్విరాజమానం పరమమగ్గలానన్దదివ్యతేజోభిర్జ్వలన్తమనిశం
 వాచామగోచరమనన్దతేజోరాశ్యన్తగ్గతమర్దమాత్రాత్మకం
 తుర్యం ధ్వన్యాత్మకం తురీయాతీతమవాచ్యం నాదబిన్దకలాధ్యాత్మ-
 స్వరూపం చేత్యాద్యనన్తాకారేణావస్థితం నిర్గుణం నిష్క్రియం

నిర్మలం నిరవద్యం నిరజ్ఞానం నిరాకారం నిరాశ్రయం నిరతిశయాద్వైత-
పరమానందలక్షణమాదినారాయణం ధ్యాయేదిత్యుపనిషత్ ||

ఇత్యాథర్షణమహానారాయణోపనిషది పరమమోక్షస్వరూప-
నిరూపణద్వారా త్రిపాద్యీభూతిపరమవైకుణ్ఠమహానారాయణ-
యస్త్రస్వరూపనిరూపణం నామ సప్తమోఽధ్యాయః || ౭ ||

తతః పితామహః పరిపృచ్ఛతి భగవన్తం మహావిష్ణుం
భగవంశుద్ధాద్వైతపరమానందలక్షణపరబ్రహ్మణస్తవ
కథం విరుద్ధవైకుణ్ఠప్రాసాదప్రాకారవిమానాద్యనస్తవస్తుభేదః |
సత్యమేవోక్తమితి భగవాన్మహావిష్ణుః పరిహరతి | యథా
శుద్ధసువర్ణస్య కటకముకుటాఙ్గాదాదిభేదః | యథా
సముద్రసలిలస్య స్థూలనూక్ష్మతరఙ్గాఫేనబుద్బుఅదకరలవణ-
పాషాణాద్యనస్తవస్తుభేదః | యథా భూమేః పర్వతవృక్ష-
తృణగుల్మలతాద్యనస్తవస్తుభేదః | తథైవాద్వైతపరమానంద-
లక్షణపరబ్రహ్మణో మమ సర్వాద్వైతముపపన్నం భవత్కేవ |
మత్స్వరూపమేవ సర్వం మద్వ్యతిరిక్తమణుమాత్రం న విద్యతే |
పునః పితామహః పరిపృచ్ఛతి | భగవన్ పరమవైకుణ్ఠ ఏవ
పరమమోక్షః | పరమమోక్షస్వైక ఏవ శ్రూయతే సర్వత్ర |
కథమనస్తవైకుణ్ఠాశ్చానంతానందసముద్రాదయశ్చానస్త-
మూర్తయః సస్థితి | తథేతి హోవాచ భగవాన్మహావిష్ణుః |
ఏకస్మిన్నవిద్యాపాదేఽనస్తకోటిబ్రహ్మణాని సావరణాని శ్రూయన్తే |
తస్మిన్నేకస్మిన్నణ్ణే బహవో లోకాశ్చ బహవో వైకుణ్ఠాశ్చానస్త-
విభూతయశ్చ సస్థేవ | సర్వాణ్ణేషానస్తలోకాశ్చానస్త-
వైకుణ్ఠాః సస్థితి సర్వేషాం ఖల్వభిమతమ్ | పాదత్రయేఽపి
కిం వక్తవ్యం నిరతిశయానన్దావిర్భావో మోక్ష ఇతి మోక్షలక్షణం
పాదత్రయే వర్తతే | తస్మాత్పాదత్రయం పరమమోక్షః | పాదత్రయం
పరమవైకుణ్ఠః | పాదత్రయం పరమకైవల్యమితి |
తతః శుద్ధవిదానందబ్రహ్మవిలాసానన్దాశ్చానస్తపరమానంద-
విభూతయశ్చానస్తవైకుణ్ఠాశ్చానస్తపరమానందసముద్రాదయః
సస్థేవ | ఉపాసకస్తతోఽభ్యేత్యైవంవిధం నారాయణం ధ్యాత్వా
ప్రదక్షిణనమస్కారాన్విధాయ వివిధోపచారైరభ్యర్చ్య
నిరతిశయాద్వైతపరమానందలక్షణో భూత్వా తదగ్రే సావధానేనో-

పవిశ్వాద్వైతయోగమాస్థాయ సర్వాద్వైతపరమానందలక్షణా-
 ఖణ్ణామితేజోరాశ్యాకారం విభావోపాసకః స్వయం శుద్ధ-
 బోధానందమయామృతనిరతిశయానందతేజోరాశ్యాకారో భూత్వా
 మహావాక్యార్థమనుస్మరన్ బ్రహ్మహమస్మి అహమస్మి
 బ్రహ్మోహమస్మి యోఽహమస్మి బ్రహ్మోహమస్మి అహమేహహం మాం
 జహోమి స్వాహా | అహం బ్రహ్మైతి భావనయా యథా పరమతేజోమహానదీ-
 ప్రవాహపరమతేజఃపారావాప ప్రవిశతి | యథా పరమతేజఃపారావార-
 తరణ్ణః పరమతేజఃపారావారే ప్రవిశన్తి | తథైవ సచ్చిదాన-
 న్దాత్మోపాసకః సర్వపరిపూర్ణాద్వైతపరమానందలక్షణే పరబ్రహ్మణి
 నారాయణే మయి సచ్చిదాత్మకోఽహమజోఽహం పరిపూర్ణోఽహమస్మితి
 ప్రవేషే | తత ఉపాసకో నిస్తరణ్ణాద్వైతాపారనిరతిశయసచ్చిదానంద
 సముద్రో బభూవ | యస్తస్వనేన మార్గేణ సమ్యగాచరతి స నారాయణో
 భవత్యసంశయమేవ | అనేన మార్గేణ సర్వే మునయః సిద్ధిం గతాః |
 ఆసంఖ్యాతాః పరమయోగినశ్చ సిద్ధిం గతాః |
 తతః శిష్యో గురుం పరిపృచ్ఛతి | భగవన్ప్రాలమ్బ-
 నిరాలమ్బయోగౌ కథమితి బ్రూహీతి | సాలమ్బస్తు సమస్తకర్మాతి-
 దూరతయా కరచరణాదిమూర్తివిశిష్టం మణ్ణలాద్యాలమ్బనం
 సాలమ్బయోగః | నిరాలమ్బస్తు సమస్తనామరూపకర్మాతిదూరతయా
 సర్వకామాద్యన్తఃకరణవృత్తిసాక్షితయా తదాలమ్బనశూన్యతయా
 చ భావనం నిరాలమ్బయోగః | అథ చ నిరాలమ్బయోగాధికారీ
 కీదృశో భవతి | అమానిత్వాదిలక్షణోపలక్షితో వః పురుషః
 స ఏవ నిరాలమ్బయోగాధికారీ కార్యః కశ్చిదస్తి | తస్మాత్సర్వేషా-
 మధికారిణామనధికారిణాం భక్తియోగ ఏవ ప్రశస్యతే | భక్తియోగో
 నిరుపద్రవః | భక్తియోగాన్ముక్తిః | బుద్ధిమతామనాయాసేనాచిరాదేవ
 తత్త్వజ్ఞానం భవతి | తత్కథమితి | భక్తవత్సలః స్వయమేవ సర్వేభ్యో
 మోక్షవిఘ్నేభ్యో భక్తినిష్ఠాన్సర్వాన్సరిపాలయతి | సర్వాభీష్టా-
 న్ప్రయచ్ఛతి | మోక్షం దాపయతి | చతుర్ముఖాదీనాం సర్వేషామపి
 వినా విష్ణుభక్త్యా కల్పకోటిభిర్మోక్షో న విద్యతే | కారణేన వినా
 కార్యం నోదేతి | భక్త్యా వినా బ్రహ్మజ్ఞానం కదాపి న జాయతే |
 తస్మాత్త్వమపి సర్వోపాయాన్సరిత్యజ్య భక్తిమాశ్రయ | భక్తినిష్ఠో
 భవ | భక్తినిష్ఠో భవ | భక్త్యా సర్వసిద్ధయః సిద్ధ్యన్తి |

భక్త్యాఽసాధ్యం న కించిదస్తి । ఏవంవిధం గురూపదేశమాకర్ణ్య
సర్వం పరమతత్త్వరహస్యమవబుధ్య సర్వసంశయాన్విధూయ
క్షిప్రమేవ మోక్షం సాధయామీతి నిశ్చిన్త్య తతః శిష్యః సముత్థాయ
ప్రదక్షిణనమస్కారం కృత్వా గురుభ్యో గురుపూజాం విధాయ
గుర్వనుజ్ఞయా క్రమేణ భక్తినిష్ఠో భూత్వా భక్త్యతిశయేన
పక్వం విజ్ఞానం ప్రాప్య తస్మాదనాయాసేన శిష్యః క్షిప్రమేవ
సాక్షాన్నారాయణో బభూవేత్యుపనిషత్ ॥

తతః ప్రోవాచత్ భగవాన్ మహావిష్ణుశ్చతుర్ముఖమవలోక్య
బ్రహ్మన్ పరమతత్త్వరహస్యం తే సర్వం కథితమ్ । తత్స్మరణ-
మాత్రేణ మోక్షో భవతి । తదనుష్ఠానేన సర్వమవిదితం విదితం
భవతి । యత్స్వరూపజ్ఞానినః సర్వమవిదితం విదితం భవతి । తత్సర్వం
పరమరహస్యం కథితమ్ । గురుః క ఇతి । గురుః సాక్షాదాదినారాయణః
పురుషః । స ఆదినారాయణోఽహమేవ । తస్మాన్మామేకం శరణం
వ్రజ । మద్భక్తినిష్ఠో భవ । మదీయోపాసనాం కురు । మామేవ
ప్రాప్స్యసి । మద్వ్యతిరిక్తం సర్వం బాధితమ్ । మద్వ్యతిరిక్తమబాధితం
న కించిదస్తి । నిరతిశయానన్దాద్వితియోఽహమేవ । సర్వపరిపూర్ణోఽహమేవ ।
సర్వాశ్రయోఽహమేవ । వాచామగోచరనిరాకారపరబ్రహ్మస్వరూపోఽహమేవ ।
మద్వ్యతిరిక్తమణుమాత్రం న విద్యతే । ఇత్యేవం మహావిష్ణోః పరమిమముపదేశం
లబ్ధ్వా పితామహాః పరమానందం ప్రాప । విష్ణోః కరాభిమర్శనేన
దివ్యజ్ఞానం ప్రాప్య పితామహస్తతః సముత్థాయ ప్రదక్షిణనమస్కారా-
న్విధాయ వివిధోపచారైర్మహావిష్ణుం ప్రపూజ్య ప్రాజ్ఞులిర్భూత్వా
వినయేనోపసంగమ్య భగవన్ భక్తినిష్ఠాం మే ప్రయచ్ఛ । త్వదభిన్నం
మాం పరిపాలయ కృపాలయ । తథైవ సాధుసాధ్యితి సాధుప్రశంసాపూర్వకం
మహావిష్ణుః ప్రోవాచ । మదుపాసకః సర్వోత్కృష్టః స భవతి ।
మదుపాసనయా సర్వమజ్గలాని భవన్తి ।
మదుపాసనయా సర్వం జయతి । మదుపాసకః సర్వవస్థో భవతి ।
మదీయోపాసకస్యాసాధ్యం న కించిదస్తి । సర్వే బన్ధాః
ప్రవినశ్యన్తి । సద్వృత్తమివ సర్వే దేవాన్తం సేవన్తే ।
మహాశ్రేయాంసి చ సేవన్తే । మదుపాసకస్తస్మాన్నిరతిశయా-
ద్వైతపరమానందలక్షణపరబ్రహ్మ భవతి । యస్సు పరమతత్త్వ-
రహస్యాధర్వణమహానారాయణోపనిషదమధీతే సర్వేభ్యః

పాపేభ్యో ముక్తో భవతి | జ్ఞానాజ్ఞానకృతేభ్యః పాతకేభ్యో
 ముక్తో భవతి | మహాపాతకేభ్యః పూతో భవతి | రహస్యకృత-
 ప్రకాశకృతచిరకాలాత్సంతకృతేభ్యస్తేభ్యః సర్వేభ్యః
 పాపేభ్యో ముక్తో భవతి | స సకలలోకాజ్ఞాయతి | స సకలమన్త-
 జపనిష్ఠో భవతి | స సకలవేదాన్తరహస్యాధిగతపరమార్థజ్ఞో
 భవతి | స సకలభోగభుగ్భవతి | స సకలయోగవిద్యుభవతి | స సకల-
 జగత్పరిపాలకో భవతి | సోఽద్వైతపరమానందలక్షణం పరబ్రహ్మ
 భవతి | ఇదం పరమతత్త్వరహస్యం న వాచ్యం గురుభక్తివిహీనాయ |
 న చాశుశ్రూషవే వాచ్యమ్ | న తపోవిహీనాయ నాస్తికాయ |
 న దామ్భికాయ మద్భక్తివిహీనాయ | మాత్సర్యాఙ్కీతతనవే న
 వాచ్యమ్ | న వాచ్యం మదసూయాపరాయ కృతఘ్నాయ | ఇదం
 పరమరహస్యం యో మద్భక్తేష్వభిధాస్యతి | మద్భక్తినిష్ఠో
 భూత్వా మామేవ ప్రాప్స్యతి | ఆవయోర్య ఇమం సంవాదమధ్యేష్యతి |
 స నరో బ్రహ్మనిష్ఠో భవతి | శ్రద్ధావాననసూయుః శ్రుణుయా-
 త్పఠతి వా య ఇమం సంవాదమావయోః స పురుషో మత్సాయుజ్యమేతి |
 తతో మహావిష్ణుస్తిరోదధే | తతో బ్రహ్మ స్వస్థానం జగమేతు్యపనిషత్ ||
 ఇత్యాథర్షణమహానారాయణోపనిషది పరమసాయుజ్యముక్తి-
 స్వరూపనిరూపణం నామాష్టమోఽధ్యాయః || ౮ ||
 ఇతి త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణోపనిషత్సమాప్తా ||

Encoded by Sunder Hattangadi

—————
 Tripad-Vibhuti-MahanArayana Upanishad
 pdf was typeset on November 22, 2022
 —————

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

